

ABONAMENTUL
 Pe un an . 24 Cor.
 Pe jum. an . 12 "
 Pe 1 lună . 2 "
 Nrul de Duminecă
 pe un an 4 Cor. — Pen-
 tru România și America
 10 Cor.
 Nrul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe
 un 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRACȚIA
 Deák Ferenc-utca 20.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adresa
 trafic.
 Manuscripte nu se în-
 poiază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Morala.

Ieri am serbat aniversarea Marelui Andrei. Nu este ortodox român care să nu fie cuprins de duioșie când privește la acea mărire a spiritului bisericesc.

Biserica este întemeiată pe morală și poate exista numai ca o instituție morală. Prin urmare nu poți face din ea școală, căci școala este fiica ei; nu poți face din ea casă de economie, căci a ei parte este numai economia divină; nu poți face pașalic, căci puterea ei este de sus și sclăvia este ștearsă de ea. Și nu poți face absolut nimic, căci ea stă peste toate și e în toate, ca soarele în și peste întreaga viață organică. Ea este mama bună, dând tuturor ajutorul ei cel sfânt. Dânsa trebuie să transpire duhul dreptății, duhul adevărului, duhul înțelepciunii și duhul sfințeniei, care trebuie să împlinească toată viața bisericească, de sus până jos.

Această sfințenie a vieții creștinești a întrupat-o Marele Arhieru în opera sa. Și ea nu se poate susține decât pe temelia ei, pe morală. Orice depășire de pe terenul moral, înseamnă slăbirea și în ultima analiză distrugerea ei.

Ni-se impune întrebarea, acum din incidentul aniversării Marelui regenerator al bisericii ortodoxe-naționale, că oare fost am noi destul de buni și destul de înțelepți ca să realizăm idealurile depuse în organizația lui Șaguna? Pentru că Șaguna a avut în vedere pe clerul ortodox, acel ideal, care peste atâtea primejdii seculare a dus voia bisericii ortodoxe române; și a avut în vedere o inteligență ieșită din sinul poporului și inspirată de idealurile neamului românesc; și a avut în vedere pe poporul celce la sinul bisericii a crescut. În fiecare casă românească a privit Șaguna o biserică națională al cărei altar era conștiința curată a ortodoxismului și a naționalismului.

Cine nu se sguide la această întrebare? Poate fi ortodoxism și poate fi naționalism fără morală? Poate sta biserică lui Șaguna pe alte baze decât pe care a organizat-o el, pe bazele moralei părților constitutive ale bisericii? Este casă românească aceea care vâra altarul conștiinței într'ansa?

Nu zicem, că absolut nu este morală în ortodoxism, în naționalismul și în părțile constitutive ale bisericii vii, nici că absolut s'a distrus altarul conștiinței în casele noastre. Dar zicem, că nemorala este între noi și umblă la lumina zilei, și-a pus chiar mâna distrugătoare și pe ortodoxism și pe naționalism, și pe elementele constitutive ale bisericii și pe altarul conștiinței. Și durere ea conduce.

Pentru aceasta mână ortodoxismul și naționalismul este un paliu al vicisitudinii sale, iar conștiința un articol de comerț. Sunt și neputințe la mijloc, oameni mici la suflet pentru lucruri mari și ideale. Aceste ființe pactează și cu virtutea și cu păcatul,

căci n'au alt Dumnezeu, decât pe Eul lor. În aceste mari vacilante biserică, națiunea, conștiința și toate mărgăritarele vieții omenești sunt aruncate pradă cânilor.

Vacilarea a produs în politică destrăbălări și tot vacilarea sguide biserică cu primejdiile ce o amenință din toate părțile. Iși infinge pumnalul în inima credincioșilor grupați sub steagul național, colo face rostul criminalului, iar dincolo scrie sentința de moarte a celor buni; căci vacilantul n'are morală. Așa am ajuns de cetatea zidită de marele Andrei în Caransebeș e în distrugere, iar noi cei din Arad și Sibiu mereu ținuți în războiul intern de niște fanarioți conduși de duh stăpânitor în biserică.

Ce mai așteptăm? Soarta Caransebeșului? Ori ca de jos să se guverneze? De jos să fie silite capetele ocârmuitoare a se lăpăda de satană, a face dreptate, a respecta așezămintele bisericii, sfințele canoane și sfințenia altarelor, a nu pacta cu cei necredincioși? A fi cuvântul lui Dumnezeu?

Când prăznuim memoria gigantului din Sibiu, involuntar ne bate la ochi pustiu pe care vedem distrucția operei sale, care nu se poate mântui, nici cu administrație, nici cu fonduri, nici cu ajutorul apostolilor, decât numai și numai prin apostolie adevărată, prin morală ocârmuirii bisericești.

Vino duhul lui Șaguna și te sălășluiește între noi, alungă pe cei nevrednici din scaunele așezate de tine, întărește pe cei buni în credință, luminează pe robii întunerecului, smulge din ghiarale nedumeririlor pe cei slabi de inger, fă-ne buni, renoiește cetatea ta cea sfântă. Amin!

Artileria honvezimei. În secțiunea financiară a camerei ieri s'a desbătut bugetul honvezimei. Holló a întrebat pe ministru când va organiza artileria honvezimei. Ministrul a răspuns că lucrul acesta nu se va putea fără sporirea contingentului honvezimei. Avem deci perspectivă o ridicare a efectivului armatei cu limbă de comandă ungurească, pentru că este absolut sigur că parlamentul va încuviința urcarea asta, pentru a compensa probabil urcarea cvotei.

Ungurii și croații. »Budapesti Hirlep« delă 13 c. scrie un lung primaticol despre afacerea croată. Învinuiește guvernele trecute, învinuiește camarilla din Viena, cari au înverșunat pe croați și constată îngrijorat că nici peste 50 ani ungurii nu vor reuși să câștige simpatia croaților. Și-au dat oare guvernele maghiare silința să câștige simpatia croaților? Nu Kossuth este oare cel care i-a înverșunat mai tare?

Apponyi încontra presei. La un banchet al Casinului din Josefstadt (Budapesta) au vorbit ministrii Wekerle, Kossuth și Apponyi ridicându-și paharul de șampanie pentru armonia și izbânda coaliției. Conte Apponyi a adresat unei părți a presei o diatribă pentru »violenta ei fără frâu«.

Ciudad că această »parte a presei« este tocmai presa coaliției a cărei critică legitimă se potrivește guvernului de azi.

O înțeleaptă vorbire.

(*) Știrile mai noi ce ne sosesc dela București ne anunță, că în ce privește reformele agrare, e vorba să se facă înțelegere între cele două partide istorice. Se prevedea acest lucru deja din ziua în care M. Sa Regele Carol I, cu prilejul primirii delegațiunii marilor proprietari, zisese că va face apel la toți patrioții pentru a se înțelege asupra acestei chestiuni de capitală importanță pentru stat.

Iată apoi ce spusesese dl Brătianu, ministrul de interne, în vorbirea ce a rostit Luni în Cameră:

»Dior, cum am zis, nu este ocaziunea și nu este timpul să discutăm acum tehnica legilor. Sunt gata, suntem gata atât membrii guvernului, cât și membrii majorității să admitem tot ce poate conlucra, în mod armonios și binefăcător, la scopul pe care îl urmărim, și care este un scop de adevărată solidarizare socială, de adevărată armonie între clase. (Aplauze).

»Nu trebuie să răscoim patimile, nu trebuie să exasperăm interesele. Trebuie, din contră, să arătăm tuturor necesitatea mare de a ne împăca cu toții într'un interes comun, și partide deosebite și clase sociale deosebite. (Aplauze).

»Nu trebuie în această situațiune să facem agrarianism. Agrarianismul, cum se face astăzi, este clericalismul pentru religioane. (Aplauze, bravo!) Este o formă vătămătoare, care, în dorința de a apăra prea mult părți cari nu sunt esențiale ale instituțiilor, le înăbușă și le omoară prin strângerea lor prea strâmtă și neinteligentă. (Aplauze Bravo!)

»Dior, sunt în joc interese prea mari pentruca în mersul nostru, nu de guvern, dar în mersul nostru de stat, să putem fi oprți de orice obstacol s'ar pune înaintea noastră. (Aplauze).

»Dar tocmai pentru că interesul acesta de stat este așa de mare, simțim cu toții, ca o necesitate de înalt patriotism, ca la această operă să colaboreze, în mod prietenos și făcând, toți oamenii politici din acest stat.

»De aceea am zis, dela început: nu pe {recriminațiuni ale trecutului putem întemeia viitorul.

»Voim să întemeiem viitorul prin solidaritatea tuturor, sau dacă nu este posibil, cel puțin a celor mai mulți. (Aplauze).

»O voce: Și a celor mai buni.

»Dl I. I. C. Brătianu, ministru de interne: Pentru a asigura acest viitor de care ține însași existența noastră și ca stat și ca neam, se cere în primul rând, liniște adevărată și până în adâncimea zilei de astăzi.

»Această liniște suntem chemați noi, guvern liberal și d-voastră parlament, majoritate și minoritate, s'o asigurăm acestui stat.

»Sunt convins, că în rândurile majorității vom găsi tot concursul necesar pentruca opera aceasta să iasă asigurată.

»Dar încă odată voiu să termin, cuvintele mele, făcând apel la unanimitatea acestui parlament și aici intervine rolul partidului conservator. El nu poate în ziua de astăzi să dea altceva acestui stat, decât unanimitatea energiilor pentru îndeplinirea unei opere de înalt patriotism și de solidaritate socială și este dator să ne-o dea. (Aplauze prelungite).

Unor cuvinte rostite în astfel de împrejurări istorice: după o răzcoală țărănească înăbușită cu forța și când e vorba să se pună temelia unei noi vieți în regatul român, desigur că partidul conservator nu pu-

tea să dea alt răspuns decât tot al celei mai frățești condescendențe.

Așa au făcut frații noștri din România în toate momentele mari ale țării.

Alaltăieri la Senat dl G. Cantacuzino, fostul prim-ministru al ultimului guvern conservator, unul dintre cei mai mari proprietari al României, vorbind asupra proiectului de răspuns la Mesagiul regal, s'a remarcat printr'un ton conciliant asupra reformei agrare a guvernului liberal.

Atât la Cameră apoi cât și la Senat, dl Sturdza, prim-ministru, a intervenit, pe lângă fruntașii conservatori, solicitând, în numele marilor interese naționale, ca toți să contribuie pentru a se aduce reforme cari să fie efluxul cugetării și voinții ambelor partide, va să zică a tuturor românilor...

E, într'adevăr, vorba de reforme cari interesează nu numai pe toți românii din regat, ci aproape în același chip și pe cei de peste hotare, căci buna stare și armonia vieții regatului român înriurește și asupra traiului nostru, frați risipiți în șase state străine.

Ori cine înțelege adică puterea morală ce se naște și se menține în sufletele noastre când vedem propășirea regatului. Tot așa, e de înțeles și desconcentrarea și întristarea ce ne cuprinde când asupra României se abate vre-o primejdie, cum a fost astă-primăvară răscoala țărănească.

Guvernele statelor în cari trăim, de asemeni, într'un fel ne tratează când știu că avem la spate un regat înfloritor, un stat cu trecere în politica mare, și altfel când socotesc că România e în declin ori în dezastru. Probă, în privința asta, au fost scrisesele presei maghiare pe vremea răscoalei din România și după aceea multă vreme, precum și atitudinea agresivă, cum n'a mai fost niciodată, a guvernului unguresc față de români.

Crezând că în România totul a fost dărâmat, că acolo poporul nu mai e capabil de nici o rezistență iar fruntașii țării sunt la cuțite, știm că în Septemvrie presa ma-

ghiară cerea unisono ca armata austro-ungară să între în România, pentrucă, vezi Doamne, dl ministru Brătianu ar fi atentat la integritatea statului ungar și a suveranității naționale maghiare participând la adunarea Asociațiunii.

A rămas însă presa maghiară de răs cu întreaga sa campanie... Și mai mare îi va fi însă decepția acum, când va vedea cât de mult frații noștri din România știu să profite pe urma răscoalei și acum cele două partide istorice pun umăr la umăr pentru a ridică statul român la un nivel cum n'a mai fost.

Decepțiunea lor este bucuria noastră.

*

A mai spus dl Brătianu un mare adevăr pe care ținem să-l remarcăm.

A zis: »nu cred că simțământul de proprietate se poate doza după întinderea moșiilor. (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

»Cred că iubirea de proprietate crește cu legăturile de sânge și de veacuri. (Aplauze fur-tunoase) sau cu munca harnică și cinstită, care și-a permis să dobândești moșia. (Aplauze prelungite).

Cuvintele acestea se potrivesc admirabil și situației dela noi. Oligarhii d'aici cred că patriotismul lor este în raport cu întinderea moșiilor ce au, iar nepatriotismul nostru și tradarea de țară în raport cu sărăcia noastră!

Pe noi, foștii jobagi cari am muncit în trecut moșiile oligarhilor, ca ei să se îmbogățească și tari să fie veacuri de-arândul, ca astfel să ne poată stăpâni ca pe iloți, urmașii oligarhilor d'odinioară și azi ne tratează ca pe vremurile vechi; la noi și azi guvernării cred că iubirea de țară este în raport drept cu mărimea moștenirii... Nu vor să știe de munca noastră harnică și cinstită, de sângele ce am vărsat, veacuri de-a rândul, pentru țară și de crunta oste-neală cu care am plătit fiecare palmă de pământ ce avem!

În România s'a aflat bărbatul de stat care să spună adevărurile mari de mai sus, în România a sosit momentul în care să se

aranjeze situația celor săraci, față de cei bogați. La noi nici măcar nu putem prevedea când se va încerca acest lucru, măcar că statul ungar pierde prin emigrări în fiecare an d'o sută de ori mai mulți cetățeni decât a pierdut România în toate răscoalele țărănești.

Studii statistice.

De Eugen Brote.
Românii din Bihor.

(Urmare și fine).

După ce nu numai partea cea mai mare din comune (130 din 222) ci și partea preponderantă din populațiunea română a satelor românești (68859 din 120.553) sporesc cu mai mult decât un procent și jumătate anual, Românii din Bihor se prezintă în o lumină destul de favorabilă în ceea ce privește consolidarea lor etnică. Și numărul satelor românești în cari populațiunea română scade în mod absolut, este relativ foarte mic (6 din 222). Nici centre mai mari de depresiune în creșterea populațiunii nu se găsesc, și acele mai puțin considerabile, cari există, nu sunt îngrijtoare până acum. Cel mai întins teritoriu unde satele românești nu sporesc în populațiunea lor română, sau scad chiar, este pe valea Topei. Aci se întinde depresiunea în creștere dela Bucovina peste Corbești, Topa-de-sus, Ceișoara, Cârpești mari, Ojești, Rotărești, de unde trece în mod intensiv la Lupoia, Hodoș, Forosig, Valea mare, Ripa și Miheleu. Alătura de aceste sate stau însă Sâmbătașagul și Dobrești tot în valea Topei cu un procent de creștere extraordinar de mare așa că e foarte probabil că acesta se datorește depresiunii din jurul lor, sau că depresiunea este provocată prin o invadare în Sâmbătașag și Dobrești. Un alt teritoriu întins, supus depresiunii în creștere, este întreg ținutul Beliiului dela Alcea până la Marcasig în toată lungimea și lățimea sa. Din 37 sate, cari aparțin acestui ținut, în 20 populațiunea română crește cu mai puțin decât un procent. Beliu, Cermeiu, Hașmaș și Măraș prin creșterea lor mai mare par a primi o parte din cei ce părăsesc cele 20 sate, însă cu toate aceste procentul de creștere al ținutului întreg nu se poate urca până la un procent, ceea ce dovedește că populațiunea este apăsată de nevoi, cari nu pot fi înlăturate numai prin trecere dela un sat la altul.

Și pe valea Beiușului se resimte o depresiune, care cuprinde satele Seliștea și Mezieș de o parte,

FOIȚA ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

AMORUL VEGHIAZĂ.

Comedie în 4 acte

de G. A. de Caillavet și R. de Flers.

»Amorul veghează« cel mai bun product dramatic din iarna aceasta. Azi-măne își va ajunge a 50-a reprezentație în »Theatre français«, care e cel mai bun teatru din Franța, și îndrăznesc să zic — din toată lumea.

Iată pentruce doresc să fac cunoscută piesa aceasta, prin câteva fragmente.

Iaqueline îl ia în căsătorie pe André, căci îl place. André însă e frivol, și nu întârzie a o înșela, continuând cu relațiile mai de demult. Ea aude ce-i face bărbatul și vrea să-și răzbune cu o asemenea purtare, dar nu poate, căci cum își iubește bărbatul, își alege un rendez-vous foarte inocent. Astfel oprește amorul femeia de a-și înșela bărbatul.

Să intrăm mai adânc în piesă.

Iaqueline e o copilă foarte drăgălașă, un adevărat tip al femeii franceze. Unchiul său, Carteret, a crescut-o într'un spirit foarte liberal. Și acum fiind vorbă în cercul familiar despre fericirea Iaquelinei, Carteret încontra opiniunii marchisei (mătușa Iaquelinei, care voește să o dea după un filozof ridicul: Ernest) și a preotului susține, că o femeie numai atunci va rămânea fidelă bărbatului, dacă-l iubește.

Marchisa: ...In fine îți convine ideia, care și-am spus o pentru nepoata d-tale?

Carteret: Prietină dragă, pentru candidatul

d-tale am multă simpatie. Ernest e o partidă foarte bună, și Iaqueline e liberă. Dar am numai o exigență. Eu vreau să-și iubească bărbatul.

Marchisa: D'apoi c'asa.

Carteret: Oh! Pardon însă... Eu nu zic a-și iubi bărbatul cum o pricepe lumea noastră. Cu indiferență de obicei și de plictiseală. Eu vreau ca Iaqueline să fie amoretată.

Marchisa: Carteret, d-ta ești o ființă adânc superficială. Așadar d-ta nu pricepi că pentruca să asigurăm fericirea micuței acesteia, trebuie să ne îngrijim de un bărbat înțelept, cugetător, cum-pănitor, un om în fine care să facă ceea ce d-ta n'ai făcut, care să o dirijeze... — Numai un lucru e, care să țină o femeie pe drumul cel drept... Educațiunea, nu-i așa d-le preot?

Preotul: Nu doamnă, religiunea, nu-i așa d-le Carteret?

Carteret: Dar nici de cum, domnule preot, amorul!

Preotul: Ce?

Carteret: Religiunea!... Educațiunea!... Credeți doară că în ziua în care o femeie va fi ispitită să-și caute un amant, suvenirea instrucțiunilor de Fenelon ori principiile morale de Mme de Genlis va putea-o opri cel puțin o singură minută? Nu, nu... credeți-mi... O femeie nu poate fi prezervată altcum, ca prin amor. El veghează în ea. El veghează asupra ei. Numai diamantul e în stare ca să scrijălească diamantul. Numai amorul e așa de tare, ca să te apere încontra amorului.

Deci se împlinește voia lui Carteret, căci Iaqueline se mărită după André, pe care-l iubește.

André: Bună ziua, Iaqueline!

Iaqueline: Ah! Bună ziua, André!

André: Ce-i? D-ta ești cam înviforată.

Iaqueline: Da, așa-i!

André: Și eu, vezi cum ne nimerirăm. Dar d-ta pentruce?

Iaqueline: Ai mai auzit așa ceva, mătușa d-tale vrea să mă mărite.

André: Și pe mine...

Iaqueline: După Ernest Vernet... Dar eu i-am răspuns: Nici când! Nici când!

André: Și eu tot așa. Nici când! Nici când!

Iaqueline: Înainte de toate, eu nu vreau să mă mărit.

André: Iar eu, eu nu pot.

Iaqueline: D-ta!... Ce te împedecă?

André: O mulțime de lucruri...

Iaqueline: Dar ce? Ce?

André: Am să voiajez... am să scriu la epistoale... Dar d-ta pentru ce refuzi?

Iaqueline: Oh! eu, eu am un motiv grav.

André: Ia vezi, oare ce?

Iaqueline: E foarte ușor de a vă explica.

André: Ei? E ceva hazliu?... Dar ce?

Iaqueline: Ei bine, eu sunt amoretată.

André: Ai mai văzut așa ceva? Unde-i acela, pe care-l iubești? În liceu... Se prepară pentru bacalaureat.

Iaqueline: Oh! Nu! Ei a trecut deja peste anii aceia... E un om extraordinar.

André: Drept! Ei bine, nu m'aș mânia dacă mi-ai arată tipul acela.

Iaqueline: Vrei să-l vezi?

André: Da!

Iaqueline: Vrei să-l vezi?

și Budureasa, Cărbunari, Cresuia, Beinșele, Pocioloviște și Curățele de altă parte. Românii din Beiuș sporesc foarte bine, mai bine decât neromânii, cari au și ei un procent mare de creștere, și ar fi posibil ca populațiunea de acele 8 sate de pe vale în sus, să se scurgă în Beiuș. Pe valea Roșiei se arată un început de depresiune la Căbești, Josani-Gurbești, Cosdeni și Meziad, însă el până acuma n'are importanță, deoarece populațiunea ținutului crește cu mai bine de un procent. Mai îngrijitor este formarea centrului de depresiune prin satele Tărcăița, Mireag, Totoreni, Dumbrăvița-de codru și Păclușa, pe malul stâng al Crișului în fața Beiușului. Aci numai satul Fiziș pare prin procentul său mare de creștere a absorbi din populațiunea satelor dimprejur. In aceasta parte a Bihorului procentul de creștere este mai scoborit.

In cele 8 comune *maghiare* și una *mestecată*, câte sunt resirate printre cele 222 comune românești, elementul român nu numai că s'a ținut bine ci a făcut chiar *cuceriri* în cei 20 ani. La anul 1880 se aflau în aceste 9 comune românești 9338 locuitori din cari 2600 români (27.84 proc.). La anul 1900 populațiunea lor a sporit la 12238, din cari 3698 români (30.14 proc.). Au sporit deci românii cu 1089 suflete sau (2.09 proc.) anual; majoritatea a sporit cu 1811 sau numai 1.34 proc. anual. Șase din comunele maghiare și cea mestecată sunt în apropierea Beiușului: Feniș, Ioaniș și Șoncoiș pe malul stâng, Negru și Beiuș pe malul drept al Crișului, și Remetea pe valea Roșiei, Belfenyér pe șoseua Beliiului și Arpad aproape de Salonta. Numai în 3 proporții naționale a populațiunii s'a schimbat în *defavorul* românilor. In Șoncoiș, ur de românii aveau majoritatea absolută (52.09 proc.), au pierdut-o și au fost reduși la 46.89 proc. (370 români față cu 419 alții); procentul lor de creștere e însă considerabil (1.45 proc.) așa că nu este exclus ca ei să și-o poată dobândi iarăși. In Negru, unde românii de asemeni aveau majoritatea absolută (53.58 proc.), au pierdut-o și aci, fiind reduși la 44.75 proc. Procentul lor de creștere este mic (0.55 proc.) și al celorlalți foarte mare (2.94 proc.) așa că reculegerea românilor va fi mai anevoasă. Satul e altcum mic (391 locuitori). In Remetea românii au sporit bine (1.32 proc.) însă au fost întrecuți de ceilalți (2.26 proc.) și din 35 proc. câte constituiau la 1880 au fost reduși la 32 proc. (379 români față cu 801 alții). In 5 comune românii au câștigat. In Ioaniș partea românilor s'a urcat dela 40.30 proc. la 41.18 proc., în Feniș dela 26.75 proc. la 29.02 proc., în Beiuș dela 41.87 la 43.98 proc. în Belenyés-Ujlak dela 29.45 proc. la 29.91 proc., în Arpad dela 4.24 proc. la 8.03 proc. In Belfenyér cei 9 români au

dispărut; ea a fost și a rămas singura comună fără români (1510 locuitori) în întreg ținutul românesc a Bihorului.

Sporul elementului românesc al populațiunii este considerabil și merită a fi examinat mai de aproape. La anul 1880 erau cu totul 14748 locuitori neromâni (10.69 proc.) din cari 8010 în satele românești și 6738 în cele neromânești. La 1900 locuitorii neromâni au sporit la 21179 (12.18 procente din care 12630 în satele românești și 8549 în cele neromânești. Sporul total a neromânilor este deci de 6431 (43.60 proc. sau 2.18 anual); mai mult decât încă odată așa de mare este sporul neromânilor în comunele românești (57 proc.) decât în celelalte (26 proc.). Am văzut că în comunele neromânești elementul neromânesc e. te în ceace privește creșterea inferior celui românesc. Să căutăm acum raporturile în comunele românești. Distribuția neromânilor pe satele românești este foarte inegală și variază după regiuni dela un procent și jumătate până la zece procente eventual treisprezece. Absolut și relativ cei mai mulți neromâni se află în cele 37 sate de pe coastele apusene ale Codrului. Aci, ca și în alte părți, neromânii nu cuprind toate satele ci numai vr'o câteva și anume: Beliu, Cermeiu, Sepreus, Mișca, Caiacea, Ucuriș, Berechiu și Apateu, toate la poalele dealurilor sau pe șes. In aceste 8 sate sunt 3917 din 4298 neromâni câți are ținutul întreg. In Mișca și Sepreus românii sporesc foarte rău (0.20 proc. și 0.25 proc.) proporția națională însă este încă până acum destul de avantajoasă pentru români: în Mișca 1513 români față cu 191 neromâni, în Sepreus 3452 români față cu 786 neromâni. Și în Apateu românii nu sporesc bine (0.85 proc.) dar și aci majoritatea română este încă mare (2731 față cu 228). In celelalte 5 sate creșterea populațiunii române trece peste un procent, în Beliu întrece și pe cea a neromânilor. In restul de 29 comune elementul neromânesc nu prinde nici un teren, ba în multe pierde și puținul cât îl avea. Nu mai puțin decât în 14 sate românești din aceasta regiune populațiunea neromână a scăzut în mod absolut.

Ceva mai mic dar tot considerabil este numărul neromânilor în ținutul Cefeii și al Salontei, precum și în sudul Tinței (12.82 proc. și 11.83 proc.) Ei se concentrează larăș asupra 9 comune de pe șes din 21 ale ținutului: Cheșa, Ghiriș, Tăuț, Talpoș, Cefa, Ciuneghiu, Homorog, Tulca și Ianoșda. Din aceste numai în Cheșa populațiunea română sporește rău (0.40 proc.), în toate celelalte creșterea trece peste un procent afară de Talpoș și Homorog, unde se apropie de un procent. Toate comunele trec peste mie în numărul populațiunii lor, în Talpoș și Ciuneghiu peste două mii, și în Tulca peste trei mii. Majoritățile române sunt puternice în toate și nicăiri amenințate. In restul de 11 sate minoritățile sunt disparente și în 5 ele scad în mod absolut.

Și aci în 6 din sate neromâni nu sporesc deloc sau scad în mod absolut.

Trei părți din numărul total al neromânilor din satele românești se concentrează asupra acestor patru regiuni ale Bihorului și îndeosebi asupra celor 22 sate de pe șes numite, așa că mai rămâne numai o pătrime (3357), care se resfiră pe restul teritorului în 159 sate românești. In 64 din aceste sate neromânii nu sporesc sau scad în mod absolut; mai rămân dar numai 95 sate de cercetat dacă elementele neromânești prind sau nu teren.

In cele mai multe din ele numărul lor este cu totul disparent așa că în urma urmelor nu rămân decât 9 comune, în care neromânii merită a fi considerați după numărul lor și anume: Vașcău și Bărești, Băița oraș, Șoim, Căbești, Luncașprie și Sitani, Suplac și Căpâlna. Mai tari sunt ele în Băița-oraș (643 locuitori) unde constituiesc 40 proc., și populațiunea română nu sporește. Puternice sunt și în Vașcău (762 locuitori) cu 37 proc. dar românii sporesc aci foarte bine (1.80 proc.). In învecinatul Bărești (426 locuitori) neromânii formează aproape 20 proc.; și aci românii sporesc bine (1.65 proc.). In celelalte 6 comune proporția lor variază între 6 și 13 proc. (Șoim și Suplac 13 proc., Luncașprie 12 proc., Sitani 9 proc., Căbești 8 proc. și Căpâlna 6 proc.). In fundul văii Crișului, pe pârâul Petroasei, pe valea Beiușului și pe valea Roșiei neromânii nici cu sporul lor mare ce au făcut în cei 20 ani nu reprezintă decât 1.80 proc. până 3.75 proc. din populațiune. Pe valea Spriei și a Topei se urcă ceva proporția lor și ajunge până 6 și jumătate procente. Dacă deosebim partea nordvestică a teritorului Bihorului cu mai numeroase elemente neromânești de cealaltă parte primim următorul tablou: partea nordvestică cu 75.370 locuitori, din cari 66.087 români (87.69 proc.) și 9283 alții (12.31 proc.) restul cu 86.231 locuitori, din cari 82.884 români (96.12 proc.) și 3347 alții (3.88 procente).

André: Da, că vreau!

Iaqueline: (întinde lui André o oglindă). — Asta-i ușor, uită.

André: Eu?

Iaqueline: Prea iute am făcut o... Asta nu-i pentru o față foarte tină, mai mult pentru un fecior militel... numai aiata, și, eu nu sunt cochetă, nici îndemnată... ș'apoi asta-i atât de adevărat!... Și astfel a trebuit... In fine dta ești acela pe care-l iubesc... Te rog să mă ierți...

André: Oh! Iaqueline, Iaqueline! draga mea Iaqueline, ce vorbești dta?

Iaqueline: Văd că-ți fac plăcere, Oh! cât sunt de îndestulată!

André: Negreșit că-mi face plăcere... Cum voești dta ca să nu mi facă plăcere... Inșă nu pot să cred... In fine, cum? De când?

Iaqueline: De anul trecut, în 17 Iunie, tocmai la 9 ore și 10 minute... Dta erai în pădurea d'Arques...

André: De unde ști dta?

Iaqueline: Fiindcă eu am fost acolo!

André: Dta?

Iaqueline: Eu... Intr'un colț... sub un arbore... eu ceteam... tocmai articolul d'ui Ernest... Ș'apoi, nu-i așa, eu priveam în aer... De odată aud trotoare de cai... Calul acesta... erai dta!... Dta avei un aer îndestulit, impertinent... Oh! Dta mă năcăjă!... Eu turbam... Imi ziceam: »Ce idiot, aș da orice de aș vedea băiatul acesta la picioarele mele«. Făcui o mișcare. Pe calul dta sări!... Și vai, dta ai căzut, ai căzut la picioarele mele precum voiam... Dta și ai pierdut pălăria, farmecul și impertinența... Făceai o mutră atât de desperată, tristă și stupidă, încât simții că dta ești un băiat

bun și nu ești un răutăcios, și mi ai plăcut, mi ai plăcut într'afată, că începui să fug, fără să-ți dau ceva ajutor...«

Dar cu toate că Iaqueline e atât de dragă, André totuși o înșală. Iar Iaqueline ce face? Vrea să-și răzbune. Se decide să meargă la Ernest filozoful, care nu de mult îi făcuse declarație de amor. Se pune deci, și îi scrie epistola următoare: »Ernest, vă cred, și eu vă iubesc... acuși voi fi la dta, voi fi a dta!«. Dar asta-i o răzbunare, un rendez-vous foarte nevinovat. Să intrăm dară în odaia lui Ernest, ca să-i auzim vorbind.

Ernest: Dta ești aci, dta, Iaqueline... Așadară e adevărat, e adevărat cecece am aflat în epistola dta!... Eu nu pot să cred...

Iaqueline: (repede) De ce? De ce?

Ernest: Ah! epistola aceasta, epistola aceasta admirabilă... Acest cap-d'operă!

Iaqueline: Și totuși foarte iute am scris o.

Ernest: Foarte iute! Ah! Dta nu-ți dai samă! Vezi, vezi volumele acestea multe. Iată: Henry Martin, Rollin, Ghibbon, Guizot, Thiers, Mignet, 25 volume citește-le toate! toate!

Iaqueline: Ah! nu.

Ernest: Te asigur că nu vei găsi fraza aceasta mică: »Și eu vă iubesc«. Acești oameni săraci nu au aflat asta! Iaqueline d-ta ești un om mare!

Iaqueline: Nu, nu, eu sunt o muiere mică....

Iaqueline: (privește împrejurul ei)... La dta e foarte simpatic, foarte cinstit.

Ernest: (cu vioiciune) Nu tocmai într'afată cinstit.

Iaqueline: Dar cum să nu! Toate lucrurile acestea vechi, puțin plătite, cari vă încunjură cu un aer calm, liniștit. Așa simțesc cași când toate mobilele acestea ar fi nește oameni viteji, cari se țin de familie.

Ernest: Da.

Iaqueline: Tot e așa de înțelept, de cuminte Dar prietene, nu te vei supăra?

Ernest: Nu.

Iaqueline: Ei bine, nu știu... am așa o impresie, cași când aș fi la baba mea.... (Apoi lui Ernest i-se pare că pân'acum n'au procedat cu metod, deci se pîn să cizeze.)

Iaqueline: Și acum spune-mi... lucruri plăcute... lucruri vesele...

Ernest: Da, da, eu te iubesc.

Iaqueline: Nu... nu... Asta, asta nu-i vesel... Mai bine povestește-mi despre aventurile dumnitale, despre succesele dumnitale. Avut-ai dumneata d'astea?

Ernest: Dar cum să nu, dar cum să nu. Avut-am eu multe succese.... în colegiu, înainte de toate....

Iaqueline: Și după aceea?

Ernest: Oh! Și după aceea...

Iaqueline: Multe femei te-au iubit pân'acum?

Ernest: Pe legea mea...

Iaqueline: Ai aici multe suveniri de amor, de aventuri?

Ernest (supărat): Inșă...

Iaqueline: Cum, dta n'ai?

Ernest: Cum să n'am... Cum să n'am...

Iaqueline: Ah, arată-mi-le.... aceea mă amuzează...

Din toate aceste date rezultă că B. horul este un ținut întins cu o populație românească, care prosperează și sporește satisfăcător, și ține față și cu alte elemente etnice mai ales maghiare, care caută a prinde teren cu deosebire în părțile nord-vestice în 22 comune, dar până acum fără a amenința în mod serios majoritățile compacte române.

Preludiile campaniei electorale în Croația.

Experimentele banului.

Imediat după dizolvarea dietei croate, un ziarist a întrebat pe banul Croației asupra situației.

Situația s'a schimbat în mod esențial, zise banul, după dizolvare. Termenul alegerilor nu-i fixat încă, dar acesta nu va să zică cumcă Croația va fi cârmuită fără dietă. Alegerile se vor face în tot cazul în termenul fixat de lege. Banul va forma un partid unionist și va căuta să câștige majoritate în dietă.

Incontra lui Supilo.

În Budapesta evenimentele din Agram au făcut o impresie extraordinară. Guvernul a rămas consternat și a ținut o conferință. Astăzi a sosit și banul Rakoczay la Budapesta pentru a delibera cu guvernul asupra situației.

Guvernul a hotărât să trântescă mai ales pe șase dintre șefii coaliției. În primul rând însă opintirile lui se vor îndrepta în contra lui Supilo, șeful și sufletul coaliției serbo-croate. Împotriva lui se va pune contracandidat dr. Jivco Kostici, avocat în Croația, unul din fruntașii partidului radical sârbesc (identic cu radicalii sârbi cari azi se află de formă cel puțin, în partidul naționalităților). Supilo încă se pregătește de luptă și își va pune candidatura în mai multe locuri pentru a-și asigura izbânda.

Alianța starcevicienilor cu unioniștii.

Ministrul pentru Croația Géza Josipovich încă a făcut declarații. El și eu vom rămânea în funcție. Este lucru neîndoios, că starcevicianii vor luptă

împreună cu unioniștii. O fuziune între ei însă nu va avea loc.

În termen de *trei luni* se vor face alegerile, dar numai în partea a doua a acestui period de trei luni.

Va să zică starcevicienii vor merge împreună cu unioniștii. Nimeni nu le poate contesta celor dintâi dreptul de a face alianța asta pentru a dobândi astfel majoritatea și puterea. Dar orișicum, rămâne un aspect foarte ciudat și nefiresc ce nu-l prezintă această alianță între foc și apă.

Scene din Agram.

Ungurii sunt foarte populari în Croația. Corespondentul unui ziar unguresc arată mai multe scene caracteristice cari dovedesc lucrul acesta. Într-o cafea era adunat un număr de puteri unguiri veniți cu prilejul dizolvării dietei.

- Abzug Kossuth!
- Megvonom a szót!
- Dole (jos) Návay, dole Rakovszky!

Apoi următoarea scenă: La masă ședea un grup de croați. Unul se ridică și zice:

- Visoki sabore!

Iar dela masa cealaltă urmează imediat riposta în rostire ungurescă foarte curată.

- Megvonom a szót! (Îți retrag cuvântul).

Unul, mai prietinos strigă:

- Éjen Justh bácsi!

Când croații văzură că unguirii tot nu părăsesc cafeaua, veniră unul câte unul la ei și în ton absolut politicos se prezentară:

Sunt N. N. avocat. De treizeci de ani de zile lupt cu înverșunare împotriva maghiarilor și a maghiaronilor.

Altul:

Dr. X. Y. Khuen Hédervary m'a închis pe 5 luni pentru că am ars steagul unguresc pe piața Iellasich.

Din România.

Sănătatea M. Sale regelui. »Monitorul Oficial« al României publică următorul comunicat:

»Starea sănătății M. S. Regelui a fost cam tulburată prin revenirea în ultimul timp a durerilor stomacale, cari se ivesc mai cu seamă în cursul nopții. Ele sunt rezultatul unei recidive a iritației stomacului cu acizitate exagerate, precum s'a observat în luna Octomvrie 1906, însă cu mult mai puțină intensitate; iar starea generală a forțelor este mult mai mulțumitoare. S'a recomandat Majestății Sale aceași cură ca în anul trecut, cu evitarea oricărei excitații psihice, pe

lângă un regim apropiat alimentar. Este sigur că astfel vor fi înlăturate tulburările stomacului«.

Noorden. dr. Theodori.

M. Sa Regelui a dat însărcinarea dlui Al. Beldiman, ministrul României la Berlin, să-l reprezinte la înmormântarea regelui Oscar al Svediei.

Comisiunea, care va prezenta M. Sa Regelui, răspunsul Senatului la Mesagiul Tronului, s'a constituit astfel: d-nii D. Drăghicescu, Valerian Urseanu, D. Bildirescu, N. Săveanu, M. Alexandri, C. C. Arion, D. Protopopescu, P. Cantilli, Gh. Gaetan, N. Nicorescu, Th. Miulescu, T. Trifonescu, D. Ghyka, C. Lecca, Gr. Columbeanu, I. Grădișteanu, A. Gheorghiu, dr. Petriș Paul, Mitropolitul Primat și Episcopii de Roman și de Râmnic.

Congresul de gimnastică. Membrii congresului de gimnastică au trimis următoarea telegramă:

M. S. Regelui,

»Maeștrii de gimnastică din țară întruniți în congres în localul liceului »Lazăr« din București, sub conducerea dlui D. Ionescu, inspector de gimnastică, depun la picioarele tronului sentimentele cele mai desăvârșite de adânc respect și supunere.

»Incredințăm pe Majestatea Voastră că ne vom da toate silințele în folosul unei educațiuni fizice naționale«.

La această telegramă M. Sa Regele a binevoit a răspunde dlui inspector Ionescu următoarele:

Domnul meu,

»M. Sa Regele foarte simțitor la sentimentele de credință și respect ce l exprimați în numele maeștrilor de gimnastică din țară, întruniți în congres, a binevoit a mă însărcina să vă transmit tuturor înaltele Sale mulțumiri.

»Primiți vă rog, domnul meu, în credințarea deosebitei mele considerațiuni«.

Mareșalul Curței

General adjutant Mavrocordat.

DI inspector Ionescu a mai trimis, în numele congresiștilor, următoarea telegramă:

Domnului general Averescu, ministru de războiu.

»Maeștrii de gimnastică din țară, întruniți în congres, vă aduc respectuoasele lor mulțumiri pentru deosebita atențiune ce ați binevoit a le acorda prin delegarea dlui căpitan Dabija, de a asista la lucrările congresului, asigurându-vă de deosebitul nostru devotament«.

Ernest: Da, da, dacă vorești... Cutia asta-i plină... (Aduce o cutie verde) asta-i trecutul meu, asta-i tot trecutul meu... reliquiile acestea...

Iaqueline (începând a se înveseli): Oh! câte epistole!

Ernest: Da, epistole... epistole foarte dragălașe... ș'apoi un buchet, o blondă divină...

Iaqueline: Și acest meniu?...

Ernest: E un prânz fain în »Café ang'ais«, cu o actriță excelentă. Ea eră iubita unui senator englez de 3 ori una după alta cu o majoritate zdrobitoare... Iar panglica asta... Inchipește-ți...

Iaqueline: (râzind) — Oh! Destul... destul... fii discret... D-ta Ernest... cine ar fi crezut asta?... Ernest, eu vreau să beau întru sănătatea iubitor D-tale. (Ea râde, ea râde tot mai tare).

Ernest: Oh! Prea mult râde.

Iaqueline: Eu sunt îndestulată. Ș'apoi am să-ți spui un lucru foarte drept. Eu nu mai sunt de fel onestă. Nu mai am de D-ta nici o frică. (El o îmbrățișează. Ea se lasă mai nainte. Apoi în momentul când observă fața lui Ernest aproape de a sa, ea se revoltă și îl șterge cu o palmă).

Ernest: (slobozind-o) — Oh!

Iaqueline: Eu n'am făcut-o anume... Eu sunt încă onestă... Eu sunt o muere pierdută... Eu sunt desasperată.

Ernest: Ei bine, și eu, eu sunt exasperat.

Iaqueline: Ce zici?

Ernest: Eu zic... eu zic că... eu am întrebuințat toate mijloacele, cari le am procedat din blândețe, din duioșie... și totdeauna cu o metodă extraordinară... Ei bine, din asta-i destul!... Imi rămâne numai violența. Multe am auzit vorbind despre aceasta. Acum vreau să mă folosesc de ea. Iaqueline, D-ta ai să fi a mea!

Iaqueline: Ernest!

Ernest: Iaqueline, D-ta ai să fi a mea.

Dar într'aceea clopoțelul dela intrare sună furios. Iaqueline se ascunde. Întră marchisa, apoi preotul și Carteret, cari din ruptul capului caută pe Iaqueline. Marchisa îi face reproșuri lui Carteret, dar acesta știind că Iaqueline e amoroasă nu vede nici un pericol în purtarea nepoatei sale.

Carteret: Eu leg speranța de amorul ei arzător... În fine eu am încredere în talismanul acesta care trebuie să o protejeze. Și eu vă asigur: dacă Iaqueline e la cineva, acesta numai un astfel de om poate fi pe care ea nu-l poate iubi.

Cuvintele acestea mai rău îi cad lui Ernest. Apoi după un restimp oaspeții aceștia neașteptați și neplăcuți se depărtează, și Ernest se reîntoarce deprimit la Iaqueline. Dar e interesantă finea rendez-vousului.

Ernest: Dă-mi roza aceasta... (Ea detașează o

roză care o avea la corsaj, și i-o întinde). Mulțămesc!... Vezi, am să o așez aci... în cutia de reliquii.

Iaqueline: Cum! Suvenirea aceasta de decepțiune între acelea, cari îți aduc aminte atâtea momente fericite, vesele? Ea va fi rău primită!...

Ernest: Oh! nu... Eu pot să vă mărturisesc acum, că nu-i drept ceea ce v'am povestit.

Iaqueline: Cum? Epistolele acestea?

Ernest: Epistolele acestea? Ah! Citește vr'una din întâmplare...

Iaqueline: (cetind) — »Dragă dle, nici odată!« (În alta epistolă) »Scuză-mă că nu am putut veni ieri«. (Desface a treia) »Scuză că nu pot veni mâine«.

Ernest: Ele nu au venit nici când.

Iaqueline: Și restul?

Ernest: Restul?... Buchetul asta l-am avut la butonieră ca să fac vizita unei doamne, care nici-când n'a vrut să mă primească... Menu-ul din »Café anglais« l-am consumat singur într-o cabină particulară, având în fața-mi un scaun gol și un băiat desprețuitor... Toate acestea, Iaqueline, sunt fericiri nereușite... D-ta vezi, roza D-tale își are bun loc; aceasta va fi cea mai tristă dintre suvenirile mele!...

În fine Iaqueline ajunge acasă. O trag la răspundere din toate părțile; dar încurând se con-

Cine suferă?

De stomac, de constipație, de lipsă de poftă de mâncare?

Acela să facă experiență cu apa amară naturală **HORGONY** recomandată de mai multe sute de medici. Înainte de dejun dacă se ia o jumătate de pahar din apa amară **HORGONY** după una până în două ore își face efectul dorit, și revine pofta de mâncare și starea bună generală. — Apa naturală **HORGONY** nu are gust rău și nu provoacă nici un gust neplăcut. Se poate căpăta în toate prăvăliile cu ape minerale, în băcăni și farmaci. La târgululă să se ceară lămurit apa amară naturală **HORGONY**.

Proprietar: **Loser János, Budapest.**

Miercuri, înainte de amiază, congresiștii s'au ocupat cu lecțiuni practice.

Di dr. Urechia a ținut o conferință: »Noțiuni generale de igienă în legătură cu gimnastica și ajutorul ce trebuie dat în caz de accidente«.

Di inspector Ionescu a vorbit despre metodică gimnastică.

S'a discutat apoi programa clasei a V-a și a VI-a.

După amiază s'a făcut scrimă cu florea, sub conducerea dlui N. Velescu; demonstrarea exercițiilor la aparate pentru serbarea federală, care se va face în București la 23 Aprilie viitor, de către dl inspector Ionescu; conferințele despre gimnastică de d-nii Eug. Ionescu-București și Măndru-Pitești.

Joi: Lecțiuni practice, metodică gimnastică, programa analitică a claselor VII-a și a VIII-a, noțiuni practice de înot, patinaj și tir, demonstrarea exercițiilor de ansamblu pentru serbarea federală.

Congresul se va continua până Sâmbătă.

Dela cameră. Iată lista deputaților și ordinea în care s'au scris, pentru a lua cuvântul în discuția generală a proiectului de lege privind tocmelile agricole:

D-nii N. Petrescu, C. I. Brătianu, Dim. Pătrășcanu, C. T. Teodorescu, Grigore Petrescu, I. Gheorghiu, I. Botez, Pompiliu Eliade, St. Graur, Al. Săulescu, N. Romanescu, N. T. Pop, Iulian Vrăbiescu, N. Bălănescu, C. Stoicescu, G. E. Mărzescu, Al. Gheorghiu, C. Cernescu, Enășescu, Victor Antonescu, B. Cristopol, C. G. Drăgu, I. N. Lahovary, V. Sassu, N. Iorga, C. Alexiu, M. G. Orleanu, D. Skileru, N. Matel, Virgil Arion și N. Răut.

Deschiderea cursului de doctorat în drept. S'a stabilit în mod definitiv, ca Marți 4 Dec., la ora 8 dimineața, să se înceapă cursurile de doctorat în drept.

Solemnitatea va avea loc în prezența dlui ministru de instrucție și a profesorilor facultății de drept.

Cursul va fi deschis de dl profesor C. Nacu, care va trata despre obligațiuni.

Delegații bulgari la T.-Măgurele. Aniversarea luării Plevnei a fost sărbătorită cu un deosebit ceremonial la T.-Măgurele.

După Te-Deum delegații bulgari și autoritățile au mers la monumentul Dorobanțului, unde șeful delegației, dl Petcof, primarul orașului Plevna

a depus două frumoase coroane cu tricolorul bulgăresc.

S'au rostit discursuri de domnii Petcof, dr. Drumef și Costovici, primarul orașului T.-Măgurele.

Di Iarca, prefectul județului, a oferit în numele teleormănenilor o frumoasă coroană delegaților Bulgariei.

Apoi după grupul s'a fotografiat, a urmat un banchet, la care au luat parte 100 persoane.

D-nii Petcof și Drumef au toastat pentru M. Sa Regele și pentru România, iar d-nii Iarca și Costovici au ridicat toasturi pentru Principele Ferdinand și pentru Bulgaria.

Seara delegația bulgară a părăsit orașul.

Aniversare. T.-Măgurele, 28 Nov. — S'au expediat de aici două telegrame celor doi suverani ai statelor dunărene.

Iată textul telegramii adresată regelui nostru de delegațiunea bulgară:

M. S. Regelui Carol I, București.

Astăzi, 30 ani dela căderea Plevnei, delegația bulgară dela Plevna și satele învecinate, venită pentru a depune coroane pe monumentul ridicat pentru eroii români căzuți în războiul pentru eliberare, cu respect și admirație pentru Marele Căpitan, roagă pe Maj. Voastră a primi omagiile de recunoștință și devotament ale delegațiilor bulgari.

În numele delegației. Primar (ss) *Petcof.*

Iată și telegrama către Prințul Ferdinand al Bulgariei adresată de primarul nostru:

A. S. R. Principelui Ferdinand al Bulgariei.

Cetățenii din T.-Măgurele, adânc mișcați de încrederea și recunoștința arătată de delegații bulgari dela Plevna și satele învecinate veniți pentru a depune coroane pe monumentul eroilor români căzuți în războiul dela 1877, roagă pe A. V. R. ca să primiți sentimentele de dragoste ce poporul român vi-le poartă vouă și poporului bulgar.

Primarul orașului T.-Măgurele. (ss) *Costovici.*

Consfătuirea liberalilor și conservatorilor. Sub acest titlu »Viitorul scrie«:

Ieri la orele 4 d. a., s'a întrunit în localul clubului conservator, după cum se anunțase, comitetul executiv al partidului național-liberal.

Au luat parte la această întrunire d-nii P. P. Carp, Marghiloman, Filipescu, T. Ionescu, Gh. Cantacuzino, Vlădescu, dr. Istrate, I. Grădișteanu etc. etc.

S'au discutat două chestii: întâiu dacă să se mai ție Dumineca viitoare o nouă întrunire publică la Dacia.

Cu toate că dl N. Filipescu a susținut din răspuțeri ideea întrunirii, ea a fost respinsă, în urma împotrivirii energice a dlui Carp.

Apoi s'a hotărât ca la orele 5 să fie o consfătuire liberală-conservatoare la Senat, pentru a se stabili definitiv punctul de vedere comunal al ambelor partide în chestia izlăzuzilor.

Intrunirea dela 5 nu s'a putut ține deoarece dl P. P. Carp a telefonat la orele 4 și jumătate că i este peste putință să ia parte la consfătuire.

Atunci s'a hotărât ca această consfătuire să aibă loc aseară la orele 9 la ministerul de interne. S'a decis de-aseamenea ca la întrunire să ia parte membrii cabinetului, bioururile corpurilor legiuitoare, delegații aleși pe secțiuni pentru proiectul de lege al învoielilor agricole și d-nii P. P. Carp, Marghiloman, Filipescu, Take Ionescu și Gh. Cantacuzino.

Comisiunea româno-bulgară pentru regu-larea talvegului Dunărei (fruntaria dintre România și Bulgaria) terminându-și lucrările a ajuns la o perfectă înțelegere.

Incurând se va semna și convenția respectivă de către reprezentanții celor două state.

Această convenție are o importanță capitală pentru țara noastră, căci ea va strânge și mai mult relațiunile amicale cu Bulgaria.

Atitudinea românilor în Reichsrath.

În ședința de Joi 12 Dec. a Reichsrathului austriac a vorbit deputatul român baronul *Hormuzaki*, fixând atitudinea românilor în Reichsrath față de guvern și față de compromisul care se află în discuție. Am avut prilejul de a înregistra glasul deputaților români în Reichsrath, ba adesea a trebuit să ne mire faptul că alături de de ceilalți deputați nemți, cehi, croați, ruțeni și socialiști, cari și-au ridicat glasul de protestare împotriva asuprirei nemaghiarilor în Ungaria, nu s'a auzit și glasul deputaților români decât prea rar, deși ei aveau *cel puțin* acelaș interes, și aceeaș datorie, dacă nu mai mult, de a înzista asupra suferințelor fraților lor din țara în-

ving că-l nevinovată, după ce aud că a fost la Ernest. Și André, e gelos, dar se liniștește văzând că muieră-l iubește:

André: Răspunde-mi Iaqueline, tu ai scris epistola această?

Iaqueline: Da, însă...

André: În fine cum? Așa dară tu ai fost la un om?

Iaqueline: Da, însă...

André: Și tu ai rămas la ei 2 ore, singură cu el?

Iaqueline: Da, însă nu s'a întâmplat nimica.

André: Ah! într'adevăr... Ei bine, asta poate fi-o crede altul...

Iaqueline: André! André! Iți jur...

André: Deslul... destul...

Încă ceva am să te întreb: cum îl cheamă?

Iaqueline: Însă...

André: Ei bine, vorbește (Ernest îi face Iaquelinei desasperat la semne ca să tacă).

Iaqueline: Eu nu pot... eu am promis...

Ernest: Ea a promis.

André: Ah! Tu porți frică pentru el...

Iaqueline: Eu... eu îmi bat joc de el... El... mi-e tot una...

André: Așadară ce te împedecă?

Iaqueline: Nimica... E Ernest!

André: (îmbrățișându-o). Ah! șiam bine că tu nu ești vinovată!

Piesa se termină cu cuvintele marchisei către Carteret:

»D-ta ai dreptate... amorul veghiază.«

Paris, la 8 Decembrie 1907.

Octavian Crișmaru.

O expoziție.

(L) Vieață artistică nu prea este în Arad. Opere de artă vedem abia odată pe an, primăvară, când artiștii din Budapesta (pictori și sculptori) expun aici lucrurile lor, nu totdeauna însă cele mai de valoare.

De câteva zile sala d'asupra librăriei Weisz și Klein este loc de perlinaj a tuturor celor ce se interesează de artă. Un pictor cu bun nume, Diószeghy, a expus acolo o mulțime de pânze, dintre care foarte multe ar putea face cinste oricărei expozițiuni alese. D-sa pe lângă talentul deosebit ce-l are, mai este și unul dintre distirșii elev al școlii de belearte dela München.

Pentru noi expoziția d-lui Diószeghy prezintă un interes deosebit, special românesc. Toate, dar toate pânzele d-sale reprezintă ori tipuri românești ori peisaje luate de pe locuri populate de români, și anume vederi de pe valea Crișului-alb. Dela Bocsig și până la Brad, nu este frumuseță pe care să nu o fi zugrăvit pe pânzele sale. Nimeni până acum n'a descoperit și n'a dat atenție atâtor frumuseți ale naturii de pe valea Crișului... Interior de păduri, margine de riu, dealuri dulci, poiene înflorite, margine de sat, case românești tipice, ruine (ca cea dela Șiria), biserică, — în sfârșit tot ce e realitate și poetic, aflî zugrăvit, în mod maestru, în tablourile mari și mici ale dlui Diószeghy.

Tabloul care a atras mai ales atenția publicului (și care s'a și vândut în prima zi a expoziției) este o țărancă română dela Bocsig. E un tip de frumusețe, cu ochi mari, catifelaj, sprâncene ca trase cu penelul, obraji ca bujorii, buze moi din cari parcă zvâcnește sănătatea. Poartă costumul rar de frumos din partea locului și stă,

în poartă uimită: par'că i-a ieșit cineva în cale tocmai când pleca la biserică ori la horă. Se vede și interiorul curții, în mijlocul căreia este casa acoperită cu paie. Oameni săraci dar cu bogate daruri dela Dumnezeu!

O altă frumusețe este tot o țărancă română, stând pe scaun. Un tip clasic, în costum național tot de pe Criș. Ia îndeosebi e nu numai frumoasă (ar fi o podoabă chiar în albumul dlui profesor Comșa), dar și lucrată cu atâta fidelitate și grije, în cât par'că vezi firul și brodăria.

Sunt apoi două capete de studii, un tip de frumusețe românească din Șimand...

Românii nostri cu dare de mână ar putea să cumpere astfel de opere de artă. Dacă nu țin să-și împodobească propria casă, ar putea să le trimită la cea națională: muzeului dela Sibiu, unde secției etnografice astfel de opere i-ar fi partea cea mai de preț.

Dl Diószeghy, de și ungar neaoș, s'a condus adecă numai de — frumos, căutându-l și luându-l de unde l'a găsit și rămâne fapt, că între pictorii unguri nici unul n'a căutat cu atâta predilecție și n'a zugrăvit mai cu mult talent și fidelitate pe români și satele lor.

Margine de sat în apus de soare, colț de sat în plină lumină, amurg la Saturău, moara dela Răpsig, dealul crucii dela Brad, interior de pădure dela Gurahonț și așa mai departe, zeci de peisaje cari fac ca valea Crișului-alb să fie un colț de țară vizitat de toți câți flubesc frumosul și natura.

Plutocrații și aristocrații din Arad au și cumpărat deja cele mai frumoase tablouri... Măcar că sunt între ele cari ar ședeă atât de frumos în casele românești!

vecinată și de a contribui de a face lumină în Austria și în străinătate asupra adevăratei stări de lucruri în Ungaria.

Discursul deputatului român a fost ascultat cu atențiune și adesea subliniat de aplauzele majorității. El se desface în două părți. În partea întâie dl Hormuzaki a vorbit despre situația politică generală, iar într'a doua el a apărut compromisul pentru care declară că votează. Iată principalele sale idei:

Parlamentul poporului, cum a fost numit acest parlament ieșit din votul universal a desmințit așteptările pesimiste. El a dovedit că-i capabil de a munci și are deci vitalitate și dreptul de a exista, arătând că are priceperea adevărată necesară pentru trebuințele statului și ale poporului. (Aplauze). Dacă la început compromisul a fost primit aici cu un fel de neîncredere, cauza este cu mult mai adâncă. În anul 1867 compromisul cel dintâi s'a făcut numai între nemți și unguri. S'a mai acordat croaților și polonilor câte o autonomie relativă iar toate celelalte popoare au fost înlăturate și nesocotite.

Dacă însă la noi în Austria centralismul german, cum trebuie să recunoaștem, a reclamat numai o situație favorabilă pentru limba germană ca limbă de stat, în Ungaria centralismul și-a propus ca țintă definitivă crearea statului național prin maghiarizare. Dar de 40 de ani de zile împrejurările s'au schimbat în mod esențial.

Naționalitățile înlăturate la început de la viața politică s'au desvoltat în mod deplin și cer acum cu tot dreptul acelea drepturi.

Dacă compromisul a întâmpinat rezistență cauza nu a fost partea materială a lui, ci a fost sistemul politic cu care de obicei îl punem în legătură și care azi nu mai corăspunde conștiinții publice a popoarelor.

Nu-i vorba aici de un compromis, de acord cu Ungaria, ci un acord al intereselor antagoniste din sinul Austriei. Puterea motrice care a pus parlamentul nostru în mișcare a fost *ideia unității statului*.

Cât privește partea politică a compromisului, românii îl judecă și acuma ca mai înainte tot din punctul de vedere al *situației de mare putere a monarhiei*. Plecând din acest punct de vedere ei totdeauna au apărut unitatea împărăției și a armatei, situația de mare putere a monarhiei în care trăiesc cu totul peste trei milioane de suflete. Oratorul aprobă pe deputatul Kuranda care spune, că anul 1917 nu are să aducă o catastrofă, o dizmembrare a monarhiei.

Națiunea maghiară nu poate fi identificată cu actualul sistem de guvernare din Ungaria. Evoluția spre un democratism modern este inevitabilă și în Ungaria și va ridica și acolo elemente, chiar și în sinul poporului unguresc, cari vor avea priceperea și sentimentul necesar pentru interesele adevărate ale statului. Ele vor înțelege atunci că actuala politică de maghiarizare este îngustă și mioapă, chiar și pentru motivul că este lipsită de puțința succesului. Intre poporul maghiar și între naționalități există o comunitate de interese (care? N. R.) și ea va ajunge mai curând sau mai târziu să se impună și să triumfe asupra rătăcirilor de astăzi.

Dacă românii au hotărât în ciuda multelor nedumeriri să voteze pentru compromis, ei exprimă și dorința că guvernul să satisfacă trebuințele și dezideratele provinciale din ostul monarhiei, cu deosebire ale Bucovinei, încât el să nu poarte numai greutățile monarhiei ci și binefacerile ei.

Propunerea deputatului Schilinger.

Către sfârșitul ședinții, deputatul radical ceh *Schilinger* face următoarea propunere:

»Având în vedere prigonirile extraordinare ce naționalitățile nemaghiare în Ungaria îndură în timpul din urmă, guvernul este invitat să atragă atențiunea guvernului unguresc, ca al doilea complicit al compromisului, că interesele conviețuirii pașnice ale tuturor popoarelor și interesele monarhiei întregi (Gesamtmonarchie) reclamă în mod urgent ca legea naționalităților din Ungaria, creiată la 8 Dec. 1868 să se pue în aplicare cât mai curând în spiritul deplinei libertăți, a dreptății și a umanitarismului.

Lupta în comitate.

Congregația comitatului Hunedoarei e convocată pe 30 Decembrie (Vinerea viitoare), la adunare extraordinară, — având ca punct mai însemnat al programului său, alegerea pe alți 6 ani a slujbașilor comitatensi.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 14 Decembrie n. 1907.

»In chestiunea agrară«. Sub acest titlu d. *I. G. Bibicescu*, cunoscutul naționalist, fost deputat și publicist, acum director la Banca Națională din București, a scos de sub tipar o carte de 137 pag., tratând chestia reformelor cari sunt la ordinea zilei în România.

Vom reveni asupra acestei lucrări de valoare.

— **Ploaie abundată** cade de două zile pe întreg teritoriul comitatului nostru. Ab'a acum se va putea zice că pământul are destulă umezeală. Ploaia e ca de primăvară și vremea tot așa.

— **Din mizeriile vieții de gazetar român.** Redactorul nostru dl Iuliu V. Ioanovici, fiind săptămâna trecută să treacă în România, să și aranjeze anumite treburi familiare, înainte de a se da judecătorilor pentru procesele foii noastre, — a fost arestat la Predeal și dus la tribunalul din Cluj, care îl ține închis preventiv, până la judecarea proceselor. Dânsul se știa liber a trece și în Tară, căci absența dela o pertractare și o scuză în scris la președintele tribunalului, asigurându-l că va veni la pertractare îndată ce-i pune altă zi, căci primul termen îl găsisse bolnav. Și înștiințarea despre alt termen încă nu o căpătase.

A fi gazetar la noi, înseamnă a trăi în mijloc de nesfârșite primejdii, — că procurorii după nimic nu vânează cu plăcere, ca după gazetarii români, pe cari, de-ar putea, i-ar rade de pe fața pământului cum își rad barba proprie de cotorii impungaci. (*Libertatea*).

— **Din Bocșa-Română** ni-se scrie: Duminică în 25 Noembrie sf. v. s'a ținut alegerea de preot. Cu această ocaziune bocșenii au fost la culmea chiemării lor. Au lăsat la o parte divergențele ce de un timp încoace s'au incuibat în comună, punându și cu toții încrederea în unicul candidat, fiu al comunei, teologul Petru Vuc, care prin purtarea sa, de mult deja își asigurase simpatiile tuturor.

Mai mare dragul își era să privești, cum se imbulzeau la urnă, dela cel dintâiu până la cel din urmă alegător, să și dea votul iubitului lor Pătruț, alegându-l astfel cu totalitatea voturilor.

După publicarea rezultatului o deputațiune a invitat pe nou alesul în sf. biserică, de unde, după mai multe înțelepte sfaturi părintești adresate de P. On. domn protopresbiter Maxim Popoviciu, nou alesului, și după ce acesta prin cuvinte alese mulțamește alegătorilor pentru încrederea pusă în el, un impozant conduct triumfal îl conduce la casa părintească, unde părinții și rudeniile cu lacrimi de bucurie îl așteptau, văzând astfel cu succes încununare ostenețele și speșele avute cu creșterea fiului lor. Aici apoi a urmat un splendid banchet, la care n'au lipsit obișnuitele toasturi pentru Prea on. domn protopresbiter, al cărui merit este, că alegerea a decurs atât de frumos, pentru părinți și pentru noul ales.

Dee Dumnezeu ca speranța alegătorilor să nu fie deșartă, ci actul acesta să fie începutul unei noi vieți a comunei Bocșa-română. *Un alegător.*

— **Tipografia »Minerva«** ce stase mulți ani la Orăștie, a fost cumpărată, la stăruința d-lui A. A. Nicoară, de către banca »Industria« din Deva și în urma unui aranjament contractual cu dl *P. Simțion*, librar și tipograf în Arad, au dus-o la Deva, ca să aibă și aici o tipografie românească, unde dl Nicoară și Simțion vor urmări a scoate și foaia »Bunul Econom«, ba au cumpărat și editura foii populare humoristice »Cucu« ce apărea

în Pesta, și o scot cu ajutorul dlui Nicu Stejărel, la Deva.

— **Apel.** Având în vedere, că alegerea de membri congregaționali dela Buntești ținută în 24 Octombrie a. c. a fost nimicită, dorind a asigura izbânda steagului național cu prilejul viitoarei alegeri, ne luăm voie a invita alegătorii din acel cerc la conferința de candidare și pregătire, ce va avea loc în localitatea casinei române din Beiuș în ziua de sfântul Nicolae la orele 3 p. m. *Vasilie Nicoruță*, preot. *Georgiu Rugea*, învăț. *Vasilie Filip*, învăț. *Georgiu Neagu*, *Nicolae Fofiu*, învățători *Gavril*, *Popoviciu* învățători.

— **O mitraileză nouă la englezi.** Vickert și Maxim au durat o mitraileză nouă, care întrece pe cele de același fel, aflate în întrebuințare la alte armate.

Cea mai veche armă de acest fel s'a întrebuințat în veacul al XIX-lea în războiul pentru desființarea robiei în Statele-Unite. E adevărat că tunuri cu mai multe țevi se întrebuințau încă de prin veacul al XVI-lea, le găsim pomenite ca aflându-se printre tunurile cu cari s'a slujit Petru Rareș împotriva polonilor în lupta dela Obertin. Neapărat că voevodul moldovean nu le născocise el, nici măcar nu avuse noroc să le născocască pentru dânsul anume vre-un specialist străin, ci mai curând eră dintre cei din urmă întrebuințatori ai acestui fel de tunuri revolver.

În războiul din 1870—71 francezii au întrebuințat mitrailezele născocite de Reffye. Aveau câte 25 de țevi de oțel legate într'un mănunchi pătrat și învălitate într'o țevă groasă de bronz.

Pe deasupra ai fi zis că erau tunuri obicinuite; dar aruncau gloanțe, grele de câte 60 de gr. Încercătura o puneau pe dinapoi, căci aveă un fund care se deschidea și'n care așezau cele 25 de gloanțe.

Acum mitrailezele au o singură țevă și cartușele lor sunt înșirate deacurmezișul pe o fâșie dreptunghiulară de pânză sau hârtie. Odată ce am băgat capătul acestei panglice în mecanism, tragerea se urmează foarte repede, dacă punem în mișcare mitraileza.

Mitraileze cu tragere repede și dela sine sau automatică, se află în Anglia (ale lui Hothkiss, acum ale lui Vickers și Maxim, apoi Nordenfeldt și Colt etc.). La Casablanca le-au întrebuințat francezii cu folos împotriva marocanilor.

Mitraileza cea nouă foarte ușoară; cântărește abia 31 kgr. mai puțin decât cele mai ușoare cunoscute. E din trei bucăți și trei soldați pot duce în spate lesne de tot bucățile și fâșii cu muniții. Deci pedestrima sau călărimea poate duce cu sine aceste tunuri chiar pe drumurile cele mai grele.

Se pot trage 500 până la 600 de gloanțe pe minut; într'un sfert de ceas, acopere o întindere oarecare cu 6500 de gloanțe!

În jurul țevei e un mașon de oțel prin care umblă apă rece, ca să nu lase țeava să se prea înfierbinte.

Toată mașina e numai și numai de oțel. E foarte lesne de așezat și de tras cu ea, fie la țintă, fie pentru a mătura o întindere oarecare cu o ploaie de gloanțe.

Will Daville dela revista »La Nature«, — de unde luăm noi toate amănuntele de sus — zice că tot mai multă ascultare are povăța romanilor: Si vis pacem, para bellum.

— **Artiști în mizerie.** În sesiunea actuală, numărul artiștilor dramatici fără nici un angajament în Statele-Unite va fi de peste 3000. Aceasta din pricina crizei financiare. Criza atinge nu numai pe artiști, ci și pe agenții de teatre. Lucrătorii de pe la teatre, precum și număratoarele bresle în legătură cu activitatea teatrală, vor suferi cumplit urmările crizei.

— **Câteva anecdote și întâmplări din viața regelui Oscar.** Despre decedatul rege se povestesc multe anecdote frumoase.

Odată, pe când Oscar eră prinț, era bal mare la curtea din Stockholm. Ploua de par'că turna cu găleata și înaintea castelului se făcuse norol. Două doamne frumoase din Stockholm se opriră cu trăsura înaintea castelului și priveau desnădăjduite din trăsura la noroiul prin care aveau să treacă.

În acel moment doi ofițeri tineri își întinseră mantalele lângă scara trăsorei, și astfel cele două

doamne trecută pe ele, ca pe o punte, fără să se murdărească, în castel.

Ofițerii erau: acum decedatul rege Oscar și fostul rege Carol XIV.

Regele Oscar era un călăreț dibaciu, un țințos de frunte și un turist sigur. Printre decorațiile lui se află și medalia franceză de aur pentru salvare, pe care a primit-o pe când era prinț, dela Napoleon III, fiindcă în Nizza oprise doi cai tocmai când își luaseră vânt și porniseră cu trăsura, în care se află o femeie cu doi copii, spre o prăpastie.

Regele Oscar a fost și ziarist. Intr'un ziar din Stockholm a scris odată un articol umoristic de spre întâile sale încercări poetice.

Oscar II scria și vorbea opt limbi. Intr'o zi lordul Salisbury auzind că regele a scris dimineața șase scrisori în șase limbi, l-a întrebat: »Atunci Maj. Voastră știe și chinezește?« — »Din nefericire nu știu« — răspunse regele — »dar am început să învăț și nădăjduiesc că în curând voi putea scrie împăratului Chinei o scrisoare în limba lui«.

Regele Oscar era un mare botanist. Odată s'a întâlnit cu vestitul botanist Bonnier, care nu cunoștea pe rege. Au fraternizat, și Bonnier a invitat pe rege la — dejun. »Nu se poate« — zise regele — »vino d-ta la mine la dejun«. Pe drum spre palat, Bonnier află că insoțitorul lui e regele și începu să se scuze: »Imi pare rău că d-ta te îngrijești de asta. Din nefericire eu sunt regele acestei țări și n'amaici pe nimeni care să-mi ospăteze prietenii« — îl mângâie regele.

Odată regele, trecând printr'un orașel, văzu un transparent urlaș pe care era scris: »Bine ai venit Maiestate!« — Întrebă ce casă e aceea și l-se spuse că e pușcăria.

În salonul de fumat al unui otel din Wiesbaden, mai mulți inși discutau asupra celor mai bune forme de guvernament. Unul dintre ei apăra cu mult foc republica, dar văzând că un domn bătrân de alăturarea nu zice o vorbă, se întoarce spre dânsul: »... și d-ta, d-le, poți să mi dai un singur argument temeinic în favoarea formei de stat monarhistice?« — »Negreșit« — răspunse acesta. »Chiar mai multe. Întâiu e că eu sunt regele Suediei și Norvegiei«.

Când s'a întors Nansen din călătoria sa spre Polul Nord și se dăduse în onoarea lui un mare banchet la palatul regal, mulțimea adunată în fața palatului izbucnise în aplauze și aclamațiuni. — »Du-te în balcon« — zise regele către Nansen — »astea sunt pentru d-ta, nu pentru mine!«... »Adevărat!« ar fi răspuns Nansen.

Cu prilejul unei recepții, un tânăr ofițer german atrase atenția regelui. Regele auzi că ofițerul se însoară și apropiindu se de ofițer îi atârna la piept ordinul Spadei, spunându-i că i dă acest ordin cu condiția că ofițerul să fie credincios nu numai comandantului suprem, ci să țină și la credința pe care a jurat-o viitoarei soții.

— Uzurari osândiți. Înainte de asta cu 9 ani țaranul Vasile Cosman din Ceica i s'a vândut cu doba și mica avere ce-o avea pentru o datorie de cincizeci coroane ce o avea la medicul cercual dr. Brézder Mór. Cazul a fost înștiințat vicșpanului, care a ordonat cercetarea severă în cauză. S'a descoperit o bandă de uzurari, constătătoare din șapte membri în frunte cu dr. Brézder, cari jefuiau pe bieții țărani români. Tribunalul, pe baza cercetării, l-a osândit pe morișul dr. Brézder la 1 lună temniță și pierderea oficiului, pe Bartok Kálmán la 2 luni temniță, pe Szelezsán Salamon la amendă în bani, ceilalți membri ai bande au fost însă mântuiți. Tabla regească a schimbat însă pedeapsa cu închisoare a lui dr. Brézder în 1350 cor. iar alui Barok, pentru uzură în treizeci și una de cazuri, în 1550 cor. iar alui Szelezsán în 45 coroane. Cui regească a respins recursul de nulitate.

— Victorien Sardou a chemat în judecată ziarul francez »Le Matin« cerându-i daune interese fiindcă organul parizian a publicat o dare de samă a recentei sale drame l'Affaire des Poisons după repetiția generală însă înaintea primei reprezentații.

Marele dramaturg crede că are proprietatea exclusivă a piesei până la prima reprezentație în-

trucât repetiția generală are de scop numai de a permite criticilor, cari trebuia să-și publice darea de samă imediat după prima reprezentație, să aibă destul timp necesar pentru o apreciere temeinică.

Se știe că Victorien Sardou a mai câștigat un proces împotriva ziarului »Gil Blas« intentat în condițiuni identice relativ la drama »Tosca«.

— Cât costă toaleta unei femei care se îmbracă cu gust. Nu prea mult, în nici un caz atâta cât ai crede. Dșoara Cecile Sorel scrie în revista »Vie Parisienne« din Paris că o femeie cu gust se poate îmbrăca cu o sumă foarte mică, cu o sumă de zece mii de franci pe an, în vreme ce altele cheltuiesc până la 250.000 de franci pentru îmbrăcăminte. Într'adevăr, suma e mai mică decât cred cei mai mulți — holtei și după cele scrise de dșoara Sorel ei se vor grăbi de sigur să se însoare pentru a pune înfășișit capăt tristelor recensăminte ale poporației Franței.

— »Cantorul bisericesc« opul d-lui învățător George Bujigan din Deliblata, săptămâna viitoare se va trimite tuturor celor ce l-au abonat legat în pânză sau lux. Exemplare se mai pot procura dela autor, cu prețurile următoare: broșat 10 cor., legat în pânză 12 cor., jumătate în piele 14 cor., lux 16 cor. Cel mai potrivit dar de Crăciun bisericilor.

— Matzky Károly, cofetar în Arad, recomandă pentru sezonul carnavalului cele mai fine prăjituri de thee și bomboane. Fabricație proprie.

— Kerpel Izsó din Arad librar cu bun renume, recomandă magazinul său abundent asortat cu cărți și stocuri de hârtie, hârtii pentru cancelarie, cele mai nouă bucăți musicale, cărți pentru oficiu, asortiment de opuriile scriitorilor. Telefon nrul 355.

Concert, petreceri.

Concertul dșoarei Aurelia Cionca. Sâmbătă, 8 Decembrie 1907 dșoara Aurelia Cionca, pianistă, va da un mare concert sub Augustul și înaltul patronaj al M. S. Reginei României, în palatul Ateneului, cu următorul program: Wilh. Friedemann Bach: Concert pentru orgă în D-moll, aranjat pentru pian de August Stradal. Introdutione maestoso o pesante. Fuga. Largo. Finale. L. Von Beethoven: Sonata în Cis-moll, op. 27 nr. 2 (Sonata quasi una fantasia). Adagio sostenuto. Allegretto. Presto agitato. a) Robert Schumann: Arabeske, op. 18. Iohannes Brahms: b) Ballade în D-dur din op. 10. c) Scherzo Es-moll, op. 4. Frédéric Chopin: a) Nocturne în F-dur, op. 15, Nr. 1. b) Nouvelle Etude, No. 1. c) Etude în Ges dur, din op. 10, No. 5. Paganini-Liszt: a) Etude în E-dur, No. 5. b) La Campanella.

Ultime informațiuni.

Rozenberg, 14 Dec. De ieri 10 dintre slovacii arestați în afacerea dela Cernova au fost puși în libertate; 4 sunt încă tot în arest preventiv. Intre ei și sora preotului Hlinka.

Din dietă.

— Ședința dela 14 Decembrie. —

— Prin telefon. —

Prezidează Justh. Dintre dizidenți vorbesc Bozóky Árpád și Lengyel Zoltán, combătând proiectul de ridicare a cvotei.

Se naște apoi o ceartă între Lengyel Zoltán și Markos Gyula.

Vorbește apoi pe larg deputatul croat Magdici, arătând sarcinele mari ce ridicarea cvotei aduce asupra croaților, fără ca în schimb să primească ceva.

Ugron propune iar dieta primește prelungirea cu o oră a ședințelor dietei.

Wekerle răspunde lui Bánffy în chestia băncii naționale, spunând că s'ar înființa bancă națională, dreptul l-ar avea țara, dar sunt mari greutăți la mijloc.

Urmează mai multe interpelări, între cari e anunțată și aceea a lui Nagy György asupra unei preținse »invaziuni valahe«: grănicerii români ar fi violat adică frontiera maghiară... Vre-o invenție secuiască!

Economie.

Răsunet frumos reese că are chemarea noastră cea stăruitoare pentru pășirea oamenilor noștri pe calea întovărășirilor, cum și înscrierea de membrii la »Tovărășia Centrală« ca mici acționari, scrie »Tovărășia«. Ne pare bine.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 14 Dec. 1907.

INCHEEREA la 1 ORĂ :

Orâu pe Apr. 1908 (100 klg.)	26.60—26.62
Secară pe Apr.	24.90—24.92
Ovăs pe Apr.	17.20—17.22
Cucuruz pe Mai 1908	15.02—15.04

INCHEEREA la 4 ORE :

Grâu pe Apr.	26.60—26.62
Secară pe Apr.	24.96—24.98
Ovăs pe Apr.	17.24—17.26
Cucuruz pe Maiu 1908	15.——15.04

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu

De Tisa — — —	24 K. 90—26 K. 50 fil.
Din comitatul Albei — — —	25 » 75—26 » 15 »
De Pesta — — —	25 » 05—26 » 20 »
Bănățenesc — — —	25 » 10—25 » 90 »
De Bacica — — —	25 » 25—26 » 05 »
Săcară — — —	24 » 10—24 » 40 »
Orzul de nutreț, cvalitatea I.	15 » 90—16 » 10 »
» de cvalitatea II — — —	15 » 90—16 » 10 »
Ovăs » » I — — —	17 » 15—17 » 45 »
» » » II — — —	16 » 65—16 » 96 »
Cucuruz vechiu — — —	— » — » — »
» nou — — —	14 » 75—14 » 95 »

Dă puteri noi

în cazuri de slăbiciuni

Emulsiunea SCOTT, chiar și atunci, când alte mijloace nu ajută. E primejdios să folosim medicamente nesigure când e vorba de sănătatea omului.

În cazuri de slăbiciuni

mai ales în convalescență, anemie, boale de piept, și la boale provenite din surmenagi, omul precaut folosește imediat medicamente, cari în cazuri nenumărate vindecă cu siguranță slăbiciunea. Acest medicamente Emulsiunea SCOTT.

Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil.

Se capătă în toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunii vă rog să observați marca care reprezintă un pescar.

Poșta Redacției.

Dr. Iulia, Năsăud. Am citit »Din vremuri trecute« Materialul e foarte bun. În forma actuală nu se poate însă publica: e prea greoiu, în multele amănunte se perde tema de căpetenie, care ar merita s'o lucrezi mai concis, când am publicat o apoi cu plăcere.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichiu.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARĂ

1906.		ACTIV		1907.	
25 Nov.				17 Nov.	24 Nov.
119978449	{ 84530949	Reserva metalică Aur . . .	98367986	138785754	138137686
602790	{ 35447500	" Trate Aur . . .	39770000	514581	567494
91812475		Argint și diverse monete . . .		97465568	96817163
31991375	{ *) Impr. contra ef. publice . . .	14819400		33349053	33002098
11999979	" " " " In cont curent	18182668		11999861	11999861
14721335	Fonduri publice . . .			15717546	15717546
2899824	Efectele fondului de rezervă . . .			3248621	3248621
5814192	" " " amortisarea imob. și material			5925849	5926414
607154	Imobili . . .			640700	640701
792447	Mobilier și Mașini de Imprimerie . . .			782966	787209
105945300	Cheltueli de Administrațiune . . .			104957979	104887529
—	Deposite libere . . .			—	—
5640102	" " & provizoriu . . .			8025637	3784287
21073699	Compturi curinți . . .			29896165	30173561
413878121	Copmturi de valori . . .			451310280	445690260
	PASIV				
12000000	Capital . . .		12000000	12000000	12000000
21628098	Fond de rezervă . . .		23329895	23329895	23329895
3275468	Fondul amortisării imobilelor și material . . .		3534606	3534606	3534606
267759330	Bilete de Bancă în circulațiune . . .		303524980	297864430	297864430
1646498	Profituri și perderi . . .		2077070	2077070	2077070
1623427	Dobânzi și beneficii diverse . . .		1885750	1996730	1996730
104945300	Deposite de retras . . .		104957979	104887529	104887529
—	" " " & provizoriu . . .		—	—	—
—	Compturi curinți . . .		—	—	—
413878121			451310280	445690260	445690260

Scomptul 8%. *) Dobânda 8 1/2%

Fondat la anul 1892.
KAULICH ETELBUDAPEST
numai IV.,
Szervita-tér
5, félem.demulțorii deco-
rat, cel mai vechi
și mai plăcutatelier
de
corsetein care se con-
fecționează cor-
sete reform ne-
vătămător să-
nătății, în față
drept, stomacul
il lasă liber, to-
așa și susținea-
rea de piept,
stringătoarea
de foale și de
solduri, susții-
toare de spate,
precum și cor-
sete ortopedice
după moda ire-
centă și solide
pe lângă prețurimoderate. — Cataloguri ilustrate și îndrumare pentru lu-
area măsurii așa în loc ca și în provincie se trimite gra-
tuit cu porto franco.

Prețul curent al cărnei.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că de-
la 1 Noemvrie, în măcelăria mea am redus prețul cărnii
așa d. e.

Carne de vită îngrășată:

1 kg. de carne de vită grasă partea dinainte 52 cr.,
1 kg. de carne de vită îngrășată partea dindărăt pentru
supă 64 cr. 1 kg. carne de tocană 56—60 cr. 1 kg. de
carne pentru friptură, antricoate, pulpa de sus, peie-
albă 72 cr.

Vițel bătrân:

1 kg. din partea dinainte 48—52 cr., 1 kg. dinapoi
64—68 cr.

Vițel tinăr:

1 kg. dinainte 72 cr., 1 kg. dinapoi 88 cr.

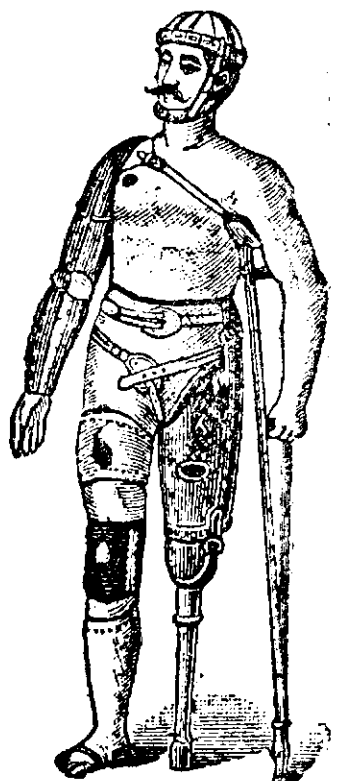
Carne de porc:

1 kg. 72—76 cr., 1 kg. din cotlete 84 cr., 1 kg. de
unsoare curată 70 cr., 1 kg. de slănină 70—76 cr.

Solicitând binevoitorul concurs al on. public rămân:

cu
stimă: **Farkas György,**
măcelar.Forray-utca casa Kristyóry.
Lângă berăria Deutsch.

Kemény Mihály, Szeged

Colțul străzilor Iskola și Oroszlány,
fabri-
că de căni și bandage pentru vătămături.Specialist în banda-
ge pentru vătămături
ciorapi de elastic,
bandage pentru ab-
domen, după siste-
mul cel mai modern
și după măsură.Mare depozit în
obiecte diferite de
gumă, franțuzești și
englezești. - Cordon
Diana, indispensabil
pentru dame.Comandele din pro-
vincie se indeplinesc
punctual și repede
- pe lângă prețuri -
moderate.Haltenberger Béla,
văpsitorie de haine, curățitorie chimică și
fabrică de spălat în aburi.

KASSA.

Se curăță sau se vâpsește cât se poate
de frumos, haine de iarnă, blănării, haine
de dame, bluse, toalete de bal.Jachete de piele descolorate, se vâp-
sesc într'o culoare închisă trainică.Gulerele și manșetele, se curăță și
se fac albe ca zăpada, fără chlor.In casuri de doliu, se vâpsește ime-
diat hainele în negru.Firma pune mare preț pe expediarea cât
se poata de repede și punctual pe postă
și în provincie.Odăjdii bisericesti, broderiile se cu-
răță frumos și multă îngrijire.

Mare import de pește

la firma

SZÁL TESTVÉREK
ORSOVA.

Comandați și găsiți cu prețuri convenabile:

Abitura sărată cu 48, 52, 55, 60 cor.	
Știuca " " 45, 50, 55, 60 "	
Ciortan (șaran) cu 50, 55, 60 "	
Crap (Șaran mare) cu 70, 80, 90 "	
Somn sărat cu 70, 80, 90 "	
Lin sărat cu 45, 50, 55 "	

Important pentru negustori!

Catalog gratis.

O mănăre excelentă de post.
gara Orsova.Productele de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás stațiune
balneară

aranjată din nou

expediază și afară de cartel imediat cantitate cât de mare

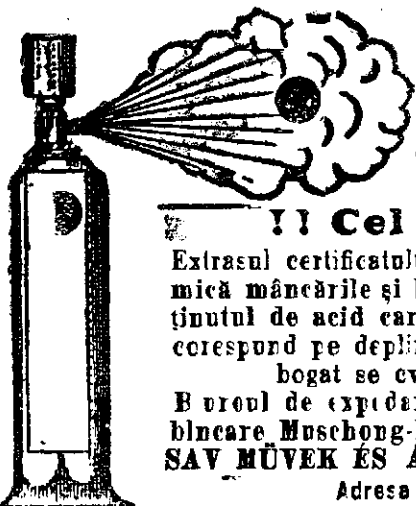
ACID-CARBONIC-LICHID

chemicește curat și natural, în lichid din isvorele de ac-
cid carbonic din bala celebră Buziaș, pentru prepararea
apeigazoase, pentru restauratori și alte scopuri industriale.

!! Cel mai spornic acid carbonic !!

Extrasul certificatului analizei chimice al institutului de a examina pe cale che-
mică mâncările și becurile a. 1907 nr. 4615. „Mirosul și gustul“ e normal. Con-
ținutul de acid carbonic: 99.57%. In urma examinării s'a constatat că aceste
corespond pe deplin cerințelor higienii publice și pe baza conținutului carbonic
bogat se evaluează de cel mai bun. Cu informații servește prompt:Buroul de expedare de produse acid-carbonice și ape minerale al stațiunii
balneară Muschong-Buziaș în Buziás-Fürdő. (MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI SZEN-
SAV MŰVEK ÉS ÁSVÁNYVIZEK SZÉTKÜLDÉSI TELEPE BUZIÁSFÜRDŐN).

Adresa telegrafică: Muschong-Buziásfürdő. Telefon interurban 18.

IOAN MARTIN

◆ croitor bărbătesc ◆
ARAD, STRADA HUNYADI

Cu sosirea sezonului de toamnă recomand magazinul meu bine asortat cu

stofe de lână

din țară și strănătate, din cari confecționez hainele cele mai moderne și cu preț redus. O comandă de probă poate convinge pe ori și cine despre aceasta. Principiul meu este lucru frumos, modern și profit puțin. Solicit părtinirea binevoitoare.

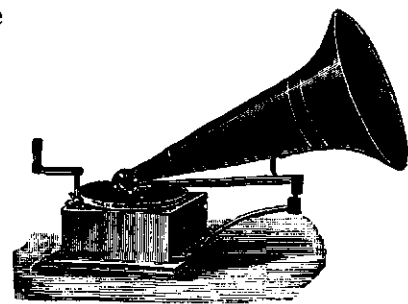
IOAN MARTIN.

MAȘINI DE VORBIT!

GRAMOFOANE
de la 7 coroane în sus.

Cea mai ieftină surnă de a se procura în Ungaria și România. Inregistrații de cânt și muzică, cele mai celebre cântări ale României, muzica militară și lăutari. Soluri de concert, monologuri, Cupluri ș. a.

Tóth József,
Szegeđ, str. Könyök nr. 3
Mare prăvălie de gramofone.
— Catalog de prețuri gratuit. —

Correspondență în orice limbă.
Nouă plăci românești!

FRATER és DÖMÖTÖR

cancelaria de arhitectură diplomată

ARAD, STRADA SALACZ GYULA NUMĂRUL 1.

Primește:

măsurarea, regularea, comasarea, parcelarea, orașelor, cömunelor, și a domeniilor precum și tracirozarea, plănuierea și construcția terenurilor de pădure și industriale.

Specialiști:

în plănuierea și înființarea regulărei de ape și a apaductelor.

Avis!

Am onoare a înștiința pe on. public că o acrivitate de mai mulți ani sub firma „Zimmermann și Eisele” — de unde m'am despărțit cu prietenie — am deschis cu ziua de azi pe **Piața Libertății Nr. 21** sub firma protocolară

Zimmermann Ignác

o prăvălie aranjată din nou, cu articole de lux, mode de bărbați și jucării de Norinberg.

Toate nisuițele mele se îndreaptă într'acolo, ca să câștig ca până acuma și în viitor încrederea on. public

Cu deosebită stimă:

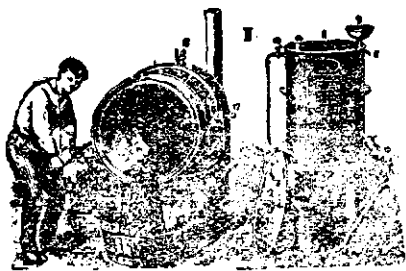
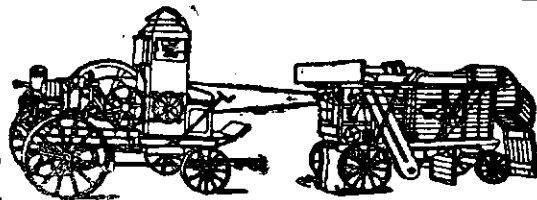
ZIMMERMANN IGNACZ.

SCHMIDT FRIGYES és TÁRSA.

Atelier de repararea mașinilor și de lăcătușerie, provăzut cu putere electrică.
Nagyvárad, Hattyu-utca nr. 2.

Pregătim tot felul de lucrări, cari se țin de bransa noastră; astfel de exemplu: Lumini electrice, porți de pompă, îngrădiri la bolte de morți și orice lucrări de relief și gustos mod. Prețim apoi și reparăm și provedim din nou: tot felul de mașini de economie, instrumente de economie, instrumente de aranjamente de moară, Transmissiuni, mașini de vapor, etc. Acestea din urmă, ca măiestri mașiniști, ce luăm pe răspunderea noastră.

Mai ales punem mare pond pe îmbunătățirea mașinilor de tipografie și mutarea tipografiilor, fiindcă SCHMIDT FRIGYES, membrul firmei, a servit 14 ani de-a rândul în fabrica de mașini alui Wörner J. és Társa din Bpesta.

Aduc la cunoștința on. cultivați de vin, de fructe și a fabricanților de rachiu, că în prăvălia mea se află cele mai noi căldări de fert rachiu, cu prețurile cele mai moderate. Atrag atenția on. public asupra aparatului de răcit în formă de sul sistemul cel mai nou cu țeava dreaptă și încovoiată.

Montarea fabricelor mai mari de rachiu pentru ferberea și rafinarea lui, o execut din materialul cel mai fin și punctual.

Cu stimă:

ENGELTHALLER BÉLA,

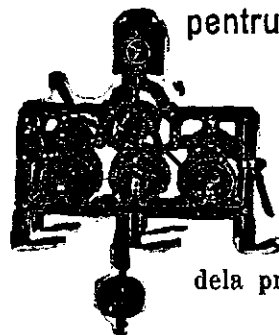
fabricant de arămuri.

SZEGEĐ, Lechner tér 10. (Casa propr.)

Ceasornice de turn

pentru palate, case comunale, fabrici, locuințe private

regulează și aranjază mai favorabil,

MÜLLER JÁNOS

succesorul lui Mayer Károly

dela prima aranjare cu vapor a fabricii de oroloage

BUDAPESTA,

VII., Csömöri-ut 50. (casa proprie).

Cataloage și specificări de prețuri trimite gratis și franco.

Se nu mai suferă nimeni!

pentru că poți scăpa de ori-ce durere provenită din răceală prin vestitul

Spirit de ghiată (jégzesz).

E singura mângăiere pentru cei ce suferă de podagră ischiași și reumă.

Nu este numai un medicament indispensabil de casă, dar din cauza efectului grabnic și radical chiar o minune.

Di învățător-director Z. Szöke Albert din Panczélceh îmi scrie următoarele:

Spiritul de ghiată l'am primit cu mulțămintă; mi-a făcut o mare bucurie, că în trei rânduri și anume la o durere de măsea, la durere de stomach, la durere de înțepirea gâtului și odată la durere de cap l'am folosit cu deplin succes. Il recomand călduros ori-și-cui, căci e o adevărată binecuvântare pentru cei ce suferă.

Mai cer 3 sticle mari.

Durerea de dinți și de cap înceată deloc de el.

La oboseală, simț de slăbiciune, la esofarea după lucrul greu, la împunsături din coastă, la scrintituri, la dureri de stomach, de piept și la dureri de foale etc, după o

singură frecare omul se simte ca de nou născut. Minunatul **Spirit de ghiată** a întrecut D-Tale toată așteptarea mea, drept aceea mai cer șese sticle mici din acest medicament escelent. Cu deosebită stimă

Kékelió

Josif László, paroch

Dragă Dle apotecar! Binevoește a-mi trimite cu rambursă șase sticle mici din vestitul

Spirit de ghiată (jégzesz)

cu întoarcerea poștei; căci au un efect foarte bun și se pot folosi cu un mare rezultat: și-l recomand foarte călduros ori-și-cui.

Dumnezeu să trăiască pe inventatorul spiritului de ghiată.

Atkár

Bander Gábor, măsar.

E cu neputință a înșira nenumăratele epistole de recunoștință și mulțămintă, prin cari e laudat **spiritul de ghiată.**

Aceste puține specimene dovedesc eselența și marea lui răspândire într'un timp foarte scurt, încât deja are și imitatori.

Inventatorul și unicul său fabricant este:

Szémann Ágoston

apotecar

HATVAN.

3 sticle mari sau 6 sticle mici trimit franco ori-unde.

Prețul: 1 sticlă mare 1 cor. 20 fil., sticlă mică 60 fil.

Fie-care sticlă e sigilată și numele inventatorului se află atât pe sticlă, cât și pe avisul de folosință.

Pe postă numai 3 sticle mari sau 9 sticle mici se poate trimite.

— Să ne ferim de imitațiuni. —

Gratis!

Gratis!

trimit oricui cine se adresează la mine, catalogul de prețuri care a apărut de curând despre

Ciasornice de prima calitate și bijuterii, ciasornice bine regulate remontoir cu 5 coroane 60 fil., un ciasornice de trezit perfect cu 2 cor. 90 fil.

Cadouri mari de Crăciun!

Győző Brucker Nándor és Társa măiestru de ciasornice.

Győr 75.

Sa fondat în anul 1868.

BÁLINT JÁNOS următorul lui SILBERMANN J.

măiestru de cojoace și căciuli, precum și institut de plissé în

Temesvár-Gyárvaros

Andrássy-ut nr. 7, peste drum de frații Deutsch.

Recomandă magazinul său abundant ajustat și ot felul u de fabricante proprii de

piei perziane, piei veritabile de Ardeal negre și feștite, piei de lipsca, căciuli pregătite din pânură Kriemer.

Mare magazin în tot felul de modă nouă de pălării pentru bărbați și copii mai departe am piei veritabile din țară și străinătate, precum perziane KRIEMER, fărbiute de Lipsca, precum și de miel alb.

În institutul meu de plissé se primește tot felul de haine pentru plissé, din loc și provință.

— **Prețuri moderate, serviciu prompt!** — desfacere în mic și mare. — Comandele din provință se execută prompt și repede.

Primul fabricant de instrumente și mașini de vinărie din Ungaria de Sud

Bory Béla, Szabadka

Arpád-u. 158.

Telefon 390. — Telefon 390.

Primesc comande de tot felul pentru zidărit, lucrări de artă și mașinărie, aranjare de apaducte și sonerie cu electricitate și repararea acestora,

mai departe pregătesc

mașini de vinărit

amintite ca: pompe de vin, scule de bere, instrumente pentru punerea dopului, stușuri, PRESSE DE VIN, ZDROBITOARE DE STRUGURI, etc. și repar aceste stând bun pentru reparație. — Pregătesc apoi tot felul de țesături de sârmă la cuște de găini, la grădini zoologice, la îngrădituri de vii.

Cu prețurile cele mai moderate transportez mașini de țesut sârme, cuptoare maces automate și mașini după cele mai noi sisteme.

Ținta mea principală e să câștig încrederea comandatorilor, clienților mei și pentru viitor.

Servesc bucuros cu un plan de buget, cu prețuri curente.

Mijlocul cel mai bun de înfrumșetare din lume! CREMA de față REGINA

care pentru însușirea neîntrecută de înfrumșetare la expoziția din 1900 Paris a fost premiată.

CREMA REGINA curată în timpul cel mai scurt față de orice catifelată. UN BORGAN 140 ccr.

PUDRA REGINA se recomandă ca cea mai bună dintre pudrele cunoscute până acum cunoscute. Se vind în culoare albă, roză și cremă.

O ȘCATULĂ 140 cor,

SAPUNUL CREMA REGINA e sapunul cel mai de toaletă pentru înfrumșetarea feței. O BUCATĂ 70 fileri.

De vândut în laboratorul chemical al lui **Temesváry József,** apotecar ..

Szeged, Petöfi Sugár-ut

și la Török József, apotecar, Budapest, Király-u.

Pentru cei ce pătimesc de surpătură

Cea mai nouă invențiune de bandăgiu ces. și rez. brevetat pneumatic cu pelottă de caucuc, cel mai perfect în felul seu alui KELETI!

Oprește surpătura cea mai mare și vechie fără de a cauza dureri.

Prețul: pentru o latură 12 coroane, pentru amândouă laturile 24 coroane.

Mulțime de epistoale recunoscătoare din patrie și străinătate, dela cei mai vestiți medeci și profesori.

În institutul meu artistic pentru îndreptarea corpului, ce susțâ de 25 ani, pe lângă controlul unui

medic de praxă al orașului Budapesta, să progat pe lângă prețurile cele mai efine, cele mai perfecte instrumente tehnice, ca

picioare și mâni artificiale pentru cei amputați. Corzette și îndreptătoare pentru cei în creștere strâmbă.

Mașini de proptit și umblat pentru cei ce suferă de dureri de oasă, inchietați, tuberculoză, boală englezească, reumă și gârbovire.

Lepători pentru pântee și ciorapi de caucuc pentru cărcei și convulziuni.

Damele sunt servite de femei.

Seracii, conform înțelegerii, vor plăti în rate.

— Cereți gratis și franco catalog provăzut cu peste 3000 figuri. —

KELETI J. fabricant de instrumente artistice igienice BUDAPEST, IV., Koronaherczeg-u. 17—18

(În palatul claustrului ordului monahal „Szervita“). Fabrica: Epost, IV. Koronaherczeg-u. 14. — Întemeiată 1878.

— Corespondența în limba română. —

În atențiunea medicilor și a barbierilor.

În primul atelier din Ardeal de ascuțit cu putere electrică, se ascut și se melirează cu prețuri moderate tot felul de instrumente medicale și de barbier. Instrumentele trimise pe postă se ascut în 24 de ore.

Solicităm încrederea binevoitoare rămân cu stimă:

Exner Sándor

NAGY-SZEBEN. promenada Bretter.

Sárga János

:: argintar și pregător de obiecte artistice ::
Kolozsvár, Mátyás király-tér 13.

Telefon nr. 354.

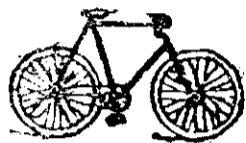
Telefon nr. 354.

Abundant provăzut cu obiecte de aur, argint și petrii scumpe. Pregătește tot felul de lucrări artistice: în aur, argint și alfel de lucrări de artă maginetră. — Schimbări de aur și argint, conform cursului zilnic. — Cu preț curent servim gratuit și franco.

Fempel E.
Pancsova.

Espediază tot felul de mașini originale de prima calitate, d. e.: garnituri de îmblătit, ciure, grape, tăietori de tului, mașini de sfărâmat, teasc de struguri, ș. a., ș. a.

Mai departe își recomandă magazinul cu **biciclete** cea mai bună fabricație, și **mașini de cusut**, precum și tot felul de părți alcătuitoare de biciclete și mașini de cusut.

Singurul reprezentant al mașinei de spălat **JOHNS**.

(In atelierul meu aranjat cu putere motorică primesc pentru reparațiuni tot felul de mașini originale, precum și mașini de cusut cu prețurile cele mai moderate.)

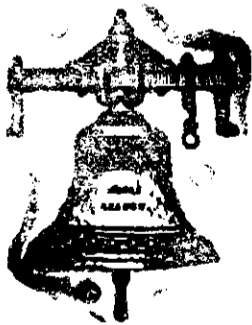
Frideric Hönig

Turnătorie, fabrică de clopote și metal,
arangeată pe motor de vapor.

Arad, strada Rákoczi Nr. 11-28.

S'a fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de platire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote, la turnarea unui și acelulași clopot tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% al greutatea metalului.

Recomandă tot-odată clopote de ferce se pot învîrți și postamentele de fer, prin

la căror întrebuițare clopotele se pot scuti de crepat și chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără-ca să se clătine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învîrți, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o supra-solvire nelsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimite gratis.

Acuma a sosit

Untura de pește proaspătă de Norvegia

fără culoare și miros, calitate escelentă.

Prețul unei sticle 2 coroane.

Contra

supărărilor reumatice
este escelentă

Spirtul Reuma

încercat de atâtea ori cu succes.

Prețul unei sticle 80 fileri.

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás
Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.

Zsellér Imre

Atelier artistic pentru specialitate de ferești de biserică,
pictură pe sticlă, pentru părți de sticlă, plumbuitor de artă
și de mozaic

Budapest, VI., Aréna-ut 124.

Pân' acum s'au făcut în atelierul meu fereștile bisericelor romano-catolice din Bács-Almás, a celei din Nickine, din Grediște, Bácskula și Bodajk, a celei greco-orientale din Ujvidék, la cari mă provoc, ca și la parochii, cari au lucru distins din parte-mi.

Lösch József

fabrică de mașini de agronomie

BÁCS-TOPOLYA

Recomandă

mașina de **HUNNIA** cu două
sămănat rânduri.

Fabricație ungurească!

Poftiți și cereți inviațiuni asupra prețurilor.

Grósz Nagy Ferencz,

farmacia DEBRECZEN, Sas-u. 8, farmacia „Arany egyszaru”
Recomandă medicamente speciale preparate.

Numai există reumă!

Cine vrea să scape de orice soi de reumă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din renumitul **Balzam Regesc** (Király Balzsam) al cărui efect vindecător recunoscut de medici. 1 sticlă mare 2.65 cor. cu îndrumare. 3 sticle mari 6.65 cor. cu îndrumare, porto franco cu rambursă. Patentat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai eficace medicament. Numai există reumă!

Hajdusági
Bajuszpedrő.

Védjegy.

MUSTAȚA E FRUMOASĂ
dacă întrebuințezi
POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul se vede foarte iute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

MEDICAMENT
PENTRU VOPSIREA PĂRULUI
în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment. O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.

Cea mai bună

Harmonică

— din lume —

să poată căpăta cu prețurile cele mai eficiente în
depositul de muzicalii ungurești a lui

REMÉNYI MIHÁLY

Budapest, Király-utca 58. Tr.

Mare magazin de violine, cimbalme, instrumente de suflat din lemn și aramă, harmonii și forte-piane.

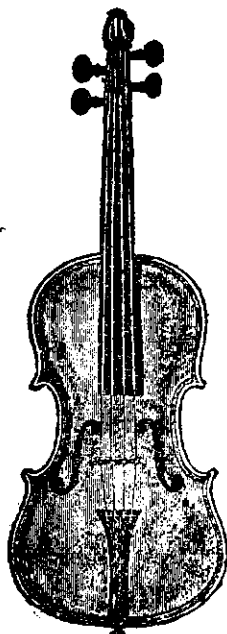
Reparări și renovări se execută de maeștrii specialiști repede și cu preț moderat.

Inzestrarea orchestrelor muzicale cu instrumente pe lângă cele mai eficiente prețuri de fabrică.

Dobe pentru sate și cornuri de suflat.

Export în mic și mare în toate părțile lumii.

Pentru fiecare instrument muzical să se ceară catalog separat.

Prețuri moderate!

HOTELUL CEL MAI SPLENDID ARANJAT, RESTAURANT ȘI CAFENEA. — In centrul orașului.

Központi Szálloda — Hotel Central

Telefon 391. ARAD Telefon 391.

LOCUL DE STAT A TRANVAIULUI.

Illuminare electrică, telefon, băi, cafenea, grădină, mâncări franceze și ungurești.

Comande pentru prânzuri sau cercuri familiare, sau pentru nunți se fac în modul cel mai prompt; afară de aceia saleturi acomodate pentru diferite societăți sunt la dispoziție în toată vremea.

SALĂ DE BAL.

Cele mai escelente vinuri de podgorie, Rajna și Bordeaux. — Tot felul de sampanie din țară și străinătate.

Sprijinul on. public îl cere cu toată stima

Rónai János, hotelier.

Serviciu escelent!

Cel mai bun loc de cumpărat

TEA rusească

veritabilă

de China și Caravan în pachete originale măsurate.

Rum Jamaica

diferite soiuri veritabile

în sticle proprii se pot găsi

la drogueria și parfumeria lui

Vojtek és Weisz

ARAD.

STIMATE DOAMNE!

Comandați numai odată de probă cosmeticul de înfrumșetare

Crema Havasi-Gyopár de dr. Biró

și Vă veți convinge că acest cosmetic minunat îndepărtează imediat pistruiile, petele de ficat și tot felul de erupțiuni de pelea feței, și îi dă o frăgezime tinerească. Un borcan mare 1 cor. Săpunul 70 fil.

Cel mai eficace preparat contra anemiei, lipsa de Tokaji China-Vasbor apetit și nenositare este preparatul alui Dr. BIRO

Are un gust plăcut, întărește și curăță sângele. Prețul unei sticle 2 cor. 40 fil.

„ARANYHARMAT”.

Prin întrebuințarea căruia se poate colora părul în blond-auriu. Acest mijloc e nestrăicător atât pentru păr cât și în general pentru sănătate. Nu vopsește! Nu murdărește! Prețul unei sticle cu îndrumare 3 coroane.

Toate aceste se află în deposit principal la:

Farmacia W O L F F, Kolozsvár.

Corespondență particulară în limba română!